

บทที่ 2

พระราชบัญญัติท่านายความและข้อบังคับเกี่ยวกับท่านายความ

ตอนที่ 1

พระราชบัญญัติท่านายความ

ความหมาย

พ.ร.บ.ท่านายความ พ.ศ. 2508 ได้นิยามคำว่า "ท่านายความ" หมายความว่า "ผู้ที่สภากำน้ำด้วยความได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นท่านายความ" (มาตรา 4) ตามกฎหมายเดิม คือ พ.ร.บ.ท่านายความ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายท่านายความฉบับแรก ผู้จะเป็นท่านายความได้ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎากรุ่งเทพฯ กฎหมายเดิมแบ่งท่านายความออกเป็น 2 ประเภท คือ ท่านายความชั้นหนึ่ง และท่านายความชั้นสอง

"ท่านายความชั้นหนึ่ง" ได้แก่ท่านายความผู้สอบไล่เชิงกฏหมายได้รับประกาศนียบัตรเป็นเนติบัณฑิต "ท่านายความชั้นสอง" ได้แก่ท่านายความซึ่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎากรุ่งเทพฯ ได้สอบสวนคุณวุฒิ ความรู้ ความชำนาญแล้ว

ท่านายความทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะเดียวกัน คือ ท่านายชั้นหนึ่งมีลักษณะว่าความได้ทั่วราชอาณาจักร ส่วนท่านายชั้นสองว่าความได้เฉพาะศาลในกรุงเทพฯ หรือหัวเมืองโดยตัวอย่างที่จะได้รับใบอนุญาตท่านายความ ก่อการอิกรั้นว่าท่านายชั้นสองมีลักษณะว่าความได้เพียงศาลเดียว หากจะไปว่าความในศาลท่องท้องที่อื่นที่มิได้จดทะเบียนไว้ต้องขออนุญาตพิเศษ เนื่องจากความไม่สะดวกทางกายภาพ

ภายหลังต่อมา มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับท่านายความออกใช้บังคับอีกหลายฉบับ ที่สำคัญ เช่น พ.ร.บ.ท่านายความ พ.ศ. 2477 กำหนดเพิ่มเติมคุณสมบัติของผู้จะเป็นท่านายความ ให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมี

“ครุภัณฑ์ในรัฐสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช”

สิทธิเป็นทนายความชั้นหนึ่งได้ ต่อมาเมื่อ พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2508 แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เนติบัณฑิตยสภาเป็นผู้จัดตั้งและออกใบอนุญาตทนายความ แต่ยังคงทนายความเป็น 2 ประเภท คือ ทนายชั้นหนึ่งและทนายชั้นสอง ที่สำคัญกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษานินิติศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยต้องผ่านการสอบเป็นเนติบัณฑิตที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาเดียวกันจึงจะออกทะเบียนเป็นทนายความชั้นหนึ่งได้ หากไม่ได้รับเนติบัณฑิตคงมีสิทธิเป็นเพียงทนายชั้นสอง แต่มีสิทธิว่าความในศาลเขตติดต่อ 5 จังหวัด ไม่มีสิทธิข้อความข้ามเขตอย่างอื่ด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดกระแสต่อต้านอย่างกว้างขวางจากผู้จัดบัญญัติรัฐนิติศาสตร์จนเป็นเหตุให้เกิดการแก้ไข พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2514 ในปี พ.ศ. 2514 ให้นิติศาสตร์บัณฑิตเป็นทนายชั้นหนึ่งโดยไม่จำต้องสอบໄหลได้เป็นเนติบัณฑิต ทนายชั้นหนึ่งมีสิทธิว่าความทั่วราชอาณาจักรดังเดิม ส่วนผู้จะมีสิทธิเป็นทนายชั้นสองได้แก่ผู้สอบความรู้ได้ตามที่เนติบัณฑิตยสภากำหนดให้มีการสอบ หรือมีวุฒิอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์จากสถานการศึกษาในประเทศไทยซึ่งเนติบัณฑิตยสภาเห็นว่าสถานการศึกษานั้นมีมาตรฐานการศึกษาที่ผู้ได้รับอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรควรเป็นทนายความได้ ทนายชั้นสองมีสิทธิว่าความในศาลในเขตจังหวัดรวม 10 จังหวัดตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และมีสิทธิว่าความในศาลอุทธรณ์ และศาลมีภาระคดีที่ศาลชั้นต้นในเขตจังหวัดดังกล่าวได้พิพากษาหรือสั่ง และมีสิทธิ์ตามประเดิมไปว่าความในศาลอื่นได้ด้วย" ปัจจุบัน พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 ยกเลิกประเภทของทนาย คือ "ไม่มีทนายชั้นหนึ่งหรือชั้นสองอีกต่อไป"

คุณสมบัติของผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความปัจจุบัน

มาตรา 35 กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต
- (3) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือนุปริญญาทางนิติศาสตร์หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือนุปริญญาจากสถาบันการศึกษาซึ่งสภากฎหมายความเห็นว่าสถาบันการศึกษานั้นมีมาตรฐานการศึกษาที่ผู้

*พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2508 มาตรา 4 มาตรา 6 แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 มาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ.ทนายความ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2514

ได้รับปริญญาตรี หรืออนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรควรเป็นพนักงานใด และเป็นสมาชิกแห่งเนติบันดิตอยสก้า

(4) “ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต

(5) “ไม่อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(6) “ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในครั้งที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมารื้อความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

(7) “ไม่เป็นบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้อ้มลงลาย

(8) “ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นที่รังเกียจมากสังคม

(9) “ไม่เป็นผู้มีภาระหรือจิตบกพร่อง อันเป็นเหตุให้เป็นผู้หยอดนรรศภาพในการประกอบอาชีพพนักงานความ

(10) “ไม่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานส่วนห้องเรียน ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำเว้นแต่ข้าราชการการเมือง

(11) “ไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้เขียนสำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตตามมาตรา 71

คุณสมบัติตามที่กล่าวมาข้างต้นเป็นที่เข้าใจได้ง่าย แต่มีข้อ notable คือ คุณสมบัติ (3) กล่าวคือ นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัติถึงก่อนกำหนดไว้แล้ว ผู้ขอจดทะเบียนเป็นพนักงานความจะต้องเป็นสมาชิกแห่งเนติบันดิตอยสก้าอีกด้วย การเป็นสมาชิกฯ ดังกล่าว “ไม่กำหนดคุณภาพแต่ประการใด ซึ่งต่างจากกฎหมายกำหนดคุณภาพไว้ คือ สามัญสมाचิก หรือสมาร์ทิกวิสามัญ หรือสมาร์ทิกสมบท

สำหรับคุณสมบัติ (9) ที่ว่า “ไม่เป็นผู้มีภาระหรือจิตบกพร่อง อันเป็นเหตุให้เป็นผู้หยอดนรรศภาพในการประกอบอาชีพพนักงานความ” นั้นเนื่องจากปัจจุบันมีผู้พิการ อาทิ เสียงดีด ตา เป็นไปได้ ด้วยความต้องการทั้งสองข้าง ไม่ว่าโดยการเฝิดหรืออุบัติเหตุ หรือจากการสูญเสียปีกันประเทาและขาดสายแคนจำนวนไม่น้อยเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ รวมถึงมหาวิทยาลัยตลาดวิชา เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฯลฯ ผู้ที่ภาระพิการแต่สามารถศึกษาจนสำเร็จปริญญาตรีทางกฎหมายได้นั่นว่าไม่พิการ จึงไม่บกพร่อง หากใช้พิการหรือจิตบกพร่องแต่นอนไม่สามารถตอบเป็นบันทึกได้ เมื่อสามารถสำเร็จการศึกษาได้แสดงว่าบุคคลนั้นมีได้หยอดนรรศภาพในการงาน ปัญหาเรื่องความพิการจะเป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรมตามมาตรา 38 หรือไม่ การฝึกอบรมย่อมจะใช้วิธีอย่างบุคคลปกติ ไม่ได้ คณะกรรมการจะใช้วิธีฝึกอย่างไรจึงจะเหมาะสมซึ่งถ้าคนพิการเหล่านี้ผ่านการอบรมได้

ก็คงจะต้องให้สิทธิเช่นคนปกติทั่วๆ ไป เรื่องของการฝึกอบรมบรรยายทดสอบจนหลักปฏิบัติ เป็นองค์เดียวในการว่าความและการประกันวิชาชีพทางกฎหมายตามมาตรา 38 นี้เป็นของใหม่ ในประเทศไทย แต่เดิมไม่มีกำหนดไว้ ผู้เขียนเข้าใจว่าสภากฎหมายความคงต้องอนุมัติการ ประกันอาชีพหมายความให้ถ้าบันทึกพิการสามารถอ่านการอบรมเช่นว่านี้ได้ แต่ก็จะ เป็นปัญหาแก่ลูกความที่จะมาใช้บริการเนื่องจากไม่สะดวกในการติดต่องานด้านอุดหนุน หรือ หุ้นส่วน หรือเป็นไป เป็นต้น ที่ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตในเรื่องนี้ สำหรับประเทศไทยบันทึก พิการควบคุม หุ้นส่วน หรือเป็นไป คงจะล้าหลังในการประกันวิชาชีพหมายความ แต่ถ่าง ประเทศ คนพิการควบคุมสามารถเป็นทนายความได้และเป็นทนายความที่มีชื่อเสียงด้วย เช่น นายนอร์แมน นิล ไพค์ (Norman Neal Pike) เป็นต้น

การขออนุญาตประกันอาชีพหมายความ

ผู้ประสงค์ประกันวิชาชีพหมายความต้องยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นทนายความต่อ สภากฎหมายความ เมื่อคณะกรรมการสภากฎหมายความได้พิจารณาเห็นว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 35 และบุคคลเช่นว่านี้ได้ฝึกการฝึกอบรมบรรยายความ หลักปฏิบัติเป็นองค์เดียวในการว่าความและการประกันวิชาชีพทางกฎหมายแล้ว หรือเป็น บุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องฝึกอบรมดังกล่าวตามที่มาตรา 38 กำหนดไว้ กฎหมาย กำหนดให้คณะกรรมการสภากฎหมายความรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นคำขอ โดยเร็ว (มาตรา 36)

ในการนี้คณะกรรมการสภากฎหมายความรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ ผู้ยื่นคำขอเป็นทนายความยื่นไม่เป็นปัญหา ที่เป็นปัญหาได้แก่การไม่อนุญาต ในกรณี คณะกรรมการไม่รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำขอ กฎหมายกำหนดให้ คณะกรรมการต้องแสดงเหตุผลของการไม่รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตไว้โดยชัดแจ้ง ในกรณีเช่นนี้ผู้ยื่นคำขอ มีสิทธิอุทธรณ์การไม่รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตไว้โดยชัดแจ้ง ของสภากฎหมายก็เช่นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ คำวินิจฉัย ของสภากฎหมายก็เช่นได้เป็นที่สุด (มาตรา 36)

ใบอนุญาตว่าความ

ใบอนุญาตว่าความแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ใบอนุญาตรับความยุติธรรมให้ 2 ปี ผับ แต่วันออกใบอนุญาตประเภทหนึ่ง กับใบอนุญาตทดสอบซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตอีกประเภท

หนึ่ง ในอนุญาตธรรมดานั้นหากประสังจะประกอบอาชีพทนายความต่อไปต้องขอต่ออายุ ในอนุญาตภายใน 90 วันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ การต่ออายุใบอนุญาตคราวหนึ่งใช้ได้สองปี นับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

ถ้าคณะกรรมการไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ต้องแสดงเหตุผลไว้ถึงเหตุที่ไม่ต่ออายุใบอนุญาตโดยชัดแจ้ง ในการนี้ทนายความผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์การไม่ต่ออายุใบอนุญาตต่อศาลนายกพิเศษได้ ค่าวินิจฉัยของสภานายกพิเศษเป็นที่สุด (มาตรา 39)

การขอต่อใบอนุญาตว่าความ

ในการนี้ทนายความไม่ได้ยื่นคำขอต่อใบอนุญาตก่อนใบอนุญาตหมดอายุ 90 วัน ยังมีสิทธิขอยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตได้อีก หากได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในเวลาไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยชำระเงินค่าธรรมเนียมเพิ่มร้อยละ 20 ของค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตนั้น (มาตรา 40)

กรณีใบอนุญาตชำรุดหรือสูญหาย

ในการนี้ใบอนุญาตสูญหาย หรือชำรุดเสียหายในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหาย (มาตรา 41)

การพ้นสภาพจากการเป็นทนาย

เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการสภานายความว่า ทนายความผู้ใดเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา 35 ไม่ว่าจะขาดก่อนหรือหลังการจดทะเบียนและรับใบอนุญาต ให้ทนายความผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นทนายความ คณะกรรมการต้องจัดนำข้อหาความผิดนักจากทะเบียนทนายความ

แต่กรณีดังกล่าวข้างต้นนี้มิให้ใช้บังคับแก่ทนายความผู้ต้องโทษจำคุกตามค่าพิพากษาถึงที่สุดหลังจากทนายความผู้นั้นได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตแล้ว

เมื่อมีการจัดนำข้อหาความผิดจากทะเบียน คณะกรรมการต้องแสดงเหตุผลให้ชัดแจ้ง และทนายความผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์การพ้นสภาพทนายความและถูกจำนำข้อจากทะเบียนทนาย ความต่อสภานายกพิเศษได้ ค่าวินิจฉัยของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สุด (มาตรา 43)

ในการถือนายความถูกจำหน่ายซึ่งออกจากทะเบียนทนายความ นายทะเบียนต้องจดแจ้งคำสั่งนี้ไว้ในทะเบียนทนายความและแจ้งคำสั่งนี้ให้ทนายผู้นั้นทราบ แล้วแจ้งคำสั่งนี้ให้ศาล ทั่วราชอาณาจักรและเนติบัณฑิตยสภาทราบด้วย (มาตรา 70)

การขาดจากการเป็นทนายความ

ทนายความขาดจากการเป็นทนายความเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) บอกเลิกจากการเป็นทนายความ
- 3) ขาดการต่อในอนุญาตตามมาตรา 39 วรรคสอง
- 4) ถูกจำหน่ายซึ่งออกจากทะเบียนทนายความตามมาตรา 43 หรือ
- 5) ถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนทนายความตามมาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 68 หรือมาตรา 69

(หมายเหตุให้คุ้มตัวบที่อ้างถึงประกอบการศึกษาด้วย ซึ่งข้อความขัดเจนไม่ยกต่อการท้าความเข้าใจด้วยตนเองได้ - ผู้เขียน)

หัวนักดับมาพิจารณาคุณสมบัติของผู้จะขอใบอนุญาตเป็นทนายความตาม พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 ต่อไป นอกจากคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งที่เป็นสาระสำคัญ อันหนึ่งที่เป็นข้อกำหนดคุณสมบัติอื่นไว้ด้วย คือ ผู้เขียนค้ำข้อเขตทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความจะต้องมีใช้ผู้ที่เคยเป็นทนายความแต่ถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนทนายความ เว้นแต่กาลเวลาจะได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ถูกถอนชื่อดามที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 71 ซึ่งมาตรา 35 (11) นำมากำหนดเป็นคุณสมบัติของผู้จะขอใบอนุญาตเป็นทนายความด้วย

ตอนที่ 2 องค์กรควบคุมวิชาชีพทนายความ

องค์กรควบคุมอาชีพทนายความในประเทศไทย

เนื่องจากอาชีพทนายความเป็นอาชีพที่อิสระต้องรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อปัจจุบัน มีเรื่องต้องขอศาลเป็นที่พึงเรียกร้องความเป็นธรรม ผู้ที่มีทุกชั้นนี้มักจะมอบให้

ทนายความเป็นผู้ดำเนินการว่าต่างแก้ต่างให้แทนตัวความ เพราะฉะนั้นทนายความจึงต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนอกเหนือจากความรับรู้ในด้านทักษะmany ทั้งจะต้องสัตย์ซื่อต่อวิชาชีพจะต้องไม่เป็นบุคคลประเทกทรยศต่อวิชาชีพ ด้วยเหตุที่ทนายความเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีองค์กรมีระเบียบข้อบังคับและการสอนส่องคุณแก่ทนายความอยู่ในขอบเขตแห่งหน้าที่ฯ ได้รับมอบหมาย มิให้ทนายความนำความรู้ของตนไปก่อให้เกิดความเสียหายและเดือดร้อนต่อประชาชนได้โดยง่าย แต่เดิม ก่อน พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 ใช้บังคับ องค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมและสอนส่องการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่กล่าวนี้ได้แก่ "เนติบันทิติยสภา" ซึ่งเป็นสถาบันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชสถาปนาเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งขึ้นทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการเดิมคุณที่จะมาประกอบอาชีพทนายความไม่มีการคัดสรร ทำให้มีบุคคลผู้ไร้คุณสมบัติเข้ามาสอบແ娼ทางกินเป็นทนาย ณ โรงศาลเป็นอันมาก บุคคลเหล่านี้สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้มีอรรถคติ ประกอบกับกฎหมายบังคับทนายความซึ่งมีอยู่ขะนั้นยังไม่เพียงพอที่จะสอนส่องครอบจัตุลหัวถึงบุคคลเหล่านั้นได้ เมื่อเป็นเช่นนี้พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระบรมราชโองการ (พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2457) ตั้ง "เนติบันทิติยสภา" ขึ้นเป็นองค์กรทำหน้าที่ควบคุมและสอนส่องการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความ ให้เนติบันทิติยสภาเป็นผู้วางแบบและข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ดังนั้น เนติบันทิติยสภาจึงเป็นองค์กรที่ควบคุมทนายความมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2457

สภากฎหมายความ

นับแต่ พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 มีผลใช้บังคับ" องค์กรควบคุมทนายความ ซึ่งเดิมชื่อยังคงเป็น "เนติบันทิติยสภา" ให้เปลี่ยนมาเป็น "สภากฎหมายความ" ความเป็นมาของสภากฎหมายความเกิดขึ้นจากความรู้สึกไม่พอใจที่ทนายความต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความและการคุ้มครองของเนติบันทิติยสภา ทนายความส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกันว่าถึงเวลาแล้วที่ทนายความควรมีองค์กรปกครองตนเองโดยทนายความด้วยกัน เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ มีแพทยสภาปกครองคุณและสถาบันวิศวกรรม นักบัญชีฯลฯ. ต่างมีองค์กรปกครองตนเองโดยคนวิชาชีพเดียวกัน แม้แต่ผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการก็มีคณะกรรมการคุ้มครองเช่นเดียวกัน คณะกรรมการอัยการควบคุมคุณและอยู่ต่อวิชาชีพทนายความ

"ทั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2528

กลับถูกปกครองโดยเนติบันทิติยาสภารึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาและอัยการเป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีหมายความว่าเป็นกรรมการอยู่บ้างก็เป็นส่วนน้อย ในทางกลับกันหมายความไม่มี สิทธิเข้าเป็นคณะกรรมการคุกคาม ไม่มีสิทธิเป็นคณะกรรมการอัยการ หมายความจึงรู้สึก ไม่ยินดีที่มีข่าวบันทึกของตนอยู่ในหนังสือพิมพ์ให้คุณให้ไทยหมายความ เมื่อเรียกว่า มากขึ้น สมาคมหมายความแห่งประเทศไทยโดยผู้บริหารแต่ละสมัยได้เป็นแกนนำสืบทอด เอกสารนี้โดยเด็ดขาด ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เรียกว่า “กฎหมายปักครองตนของเรื่องนี้โดยสันติวิธีด้วย การรับฟังความคิดเห็นจากทนายความ จัดประชุมตลอดจนรวมความคิดเห็นจาก ทนายความในภาคต่างๆ ทั่วประเทศ จัดให้มีการสัมมนาหาผลลัพธ์ ให้มีการตีเกี่ยวกับเรื่องนี้ ออกมาผลักดันประสานกับทนายความที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดทั่วไป พ.ร.บ. หมายความ พ.ศ. 2528 ออกให้บังคับ ใช้เวลาต่อสู้ เคลื่อนไหว เรียกว่า “กฎหมายปักครองตนของเรื่องนี้ 15 ปี 11 เดือน รายละเอียดศึกษาเพิ่มเติมได้จากบทความ “ความรู้ทั่วไป พ.ร.บ. หมายความ” โดยอาจารย์ชาญ แก้วสูตร วารสารทนายประจำปี ปีที่ 2 ฉบับที่ 14/2528

องค์กรควบคุมอาชีพทนายความอเมริกัน

ในสหรัฐอเมริกาที่มีองค์กรควบคุมมาตรฐานวิชาชีพทนายความต่อไปนี้ เนติบันทิติยาสภารัฐ (Bar Association) เป็นองค์กรสำคัญของกรรมการหนึ่งในการควบคุมและยกระดับมาตรฐาน ของทนายความ ในแต่ละมณฑล (State) ที่มีเนติบันทิติยาสภาระดับมณฑล นอกจากนี้บาง City หรือ Country ของแต่ละมณฑลที่ยังมีเนติบันทิติยาสภาก่อตั้งขึ้น (Local Bar Association) ของตนเองซึ่งเนติบันทิติยาสภามณฑล (State Bar Association) อีกด้วย อาจารย์วรวิทย์ พิจารณ์ ประมาณว่าในสหรัฐอเมริกามีเนติบันทิติยาสภาระดับมณฑล เป็นจำนวนมาก กว่า 1,000 แห่ง นับว่ามากแต่ก็ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ประกอบอาชีพนี้ซึ่งมีจำนวนมาก เช่นกัน เนติบันทิติยาสภาระดับมณฑลที่สำคัญที่สุดในสหรัฐอเมริกาได้แก่เนติบันทิติยาสภารัฐอเมริกา (The American Bar Association) ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า ABA. เป็นองค์กรที่ครอบคลุมผู้ ประกอบอาชีพกฎหมายทั่วสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1874 มีสมาชิกอยู่ทั่วสหรัฐ อเมริกาประกอบด้วยทนายความเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่รัฐบาล อาจารย์ กฎหมายในมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของศาลและนักธุรกิจในสาขาต่างๆ เป็นสมาชิก อาจารย์ ได้ร่วมกับ ABA. มีสมาชิกและบทบาทด้านวิชาชีพกฎหมายมากที่สุดในสหรัฐอเมริกา จัดเป็นองค์กรระหว่างรัฐ หรือองค์กรของประเทศไทยที่มีข่ายการทำงานอย่างกว้างขวางโดย

ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายอย่างใกล้ชิด ออกกฎหมายที่ห้ามเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอาชีพนี้เป็นที่ยอมรับจากส่วนใหญ่ของเนติบันด์ที่ดูแลกฎหมายของประเทศต่างๆ ด้วยเหตุ ABA มีสมาชิกอยู่ทั่วประเทศ ทำให้การควบคุมดูแลผู้ประกอบอาชีพนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกทุกคนถูกปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบในการที่จะช่วยกันดูแล ปรับปรุง และแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพนี้ สำหรับ ABA เป็นผู้กำหนดเกตประมวลความรับผิดชอบแห่งวิชาชีพ (Code of Professional Responsibility) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เก็บทุกผลลัพธ์อภิปริย์ กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่วางแผนลักษณะควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบอาชีพด้านกฎหมาย อันประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ส่วน คือ

1) **Cannons** เป็นบทบัญญัติที่ไว้ให้กับส่วนถึงบรรทัดฐานที่ยอมรับกันในสังคม (Statement of Axiomatic Norms) เกี่ยวกับความประพฤติของทนายความที่พึงประพฤติ ในด้านความสัมพันธ์กับสาธารณะชน

2) **The Ethical Considerations** เป็นบทบัญญัติที่ว่างหลักการให้ถูก เพื่อเป็นแนวทางให้ทนายความยึดถือในการประกอบอาชีพในยามที่เผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่าง กันออกไปโดยให้คำนึงถึงศีลธรรมจรรยาบรรยาทัศน์ถูกต้องเป็นหลัก

3) **The Disciplinary Rules** เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวินัยของทนายความซึ่งบัญญัติถึงระดับมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่ทนายความสามารถจะกระทำการได้ปราศจากความผิด ถ้าประพฤติปฏิบัติตามว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำของ The Disciplinary Rules นี้ ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน วินัยของวิชาชีพ อันจะต้องได้รับการลงโทษ

นอกจากนี้เพื่อเป็นการป้องปุ่นมาตรฐานของวิชาชีพ ABA ยังเป็นผู้จัดให้มีการจัดหลักสูตรอบรมผู้พิพากษา ทนายความ และมีคณะกรรมการค้นคว้าทางด้านกฎหมายเพื่อให้คำแนะนำต่อระบบการศึกษากฎหมายในโรงเรียนกฎหมาย (Law school) ต่างๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ขนบธรรมเนียมและจริยศประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ส่วนบทบาทในด้านอื่นก็มีมากมาย เช่น การวางแผนป้องปุ่นระบบการบริหารทางทัณฑีวิทยา การให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่คนยากจน การบรรจุหัวลักษณะพื้นฐานทางด้านกฎหมายให้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับการควบคุมวิชาชีพนี้ในระดับของมลรัฐก็เป็นไปโดยเนติบันด์ที่ดูแลกฎหมายของมลรัฐ (State Bar Association) และศาลฎีก (State Court) เป็นสถาบันควบคุมมาตรฐานและจรรยาบรรยາทของทนายความที่ประกอบอาชีพภายใต้มลรัฐของตน โดยทั่วไปเนติบันด์ที่ดู

สมาคมลรัช (State Bar Association) เป็นผู้วางกฎหมายต่างๆ หรือข้อบังคับที่ทนายความพึงปฏิบัติและพึงระวังในการประกอบอาชีพเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตนกฎหมายที่หรือข้อบังคับและบทกำหนดโทษเหล่านี้ ในแต่ละลรัชก์แตกต่างกันออกไป ด้วยอย่างเช่นใน California ก็ยังมี Business and Professional Code อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติของทนายความและวางแผนบทบัญญัติให้ผู้ที่จะประกอบอาชีพทนายความใน California ต้องสอบผ่าน Professional Responsibility Examination ก่อน อันเป็นวิธีการที่จะให้ทนายความได้สำนึกระและเข้าใจในหน้าที่ของตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของทนายความต่อสูญความซึ่งทนายความอาจถูกฟ้องร้องให้รับผิดต่อสูญความได้ทั้งทางแพ่งและอาญาอันดีบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยมิชอบ เป็นต้น

อำนาจการถอดถอนใบอนุญาต

แม้ว่าศาลต่างๆ ภายใต้ไม่ลรัชจะเป็นผู้ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความ แต่กิจเฉพาะศาลสูงสุด (The Supreme Court) ของแต่ละลรัชท่านนี้ที่มีอำนาจถอดถอนใบอนุญาตประกอบอาชีพ ทนายความในไม่ลรัชของตนจากทนายความผู้ประกอบอาชีพโดยมิชอบ (Misconduct) หรือฝ่าฝืนบทบัญญัตินอง Canons, The Ethical Consideration, The Disciplinary Rules ได้ นอกจากนี้ศาลสูงสุดของแต่ละลรัชยังอาจให้ Attorney General (อธิบดีอัยการ) เป็นผู้ดำเนินคดีอาญาทนายความผู้ถูกถอดใบอนุญาตดังกล่าวในฐานะความผิดต่อหน้าที่ได้อีกด้วย

อื่นๆ นอกจากทนายความจะถูกควบคุมโดยเนติบันดิติบาร์ท้องถิ่น (Local Bar Association) เนติบันดิติบาร์ลรัช (State Bar Association) เนติบันดิติบาร์ลรัชอเมริกา (The American Bar Association) ศาลของไม่ลรัช (State Court) และโดยประมวลกฎหมาย (Code) ต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ทนายความในสหรัฐอเมริกายังควบคุมกันเองในรูปแบบของกลุ่มอีกด้วย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากในสหรัฐอเมริกานั้น การทำงานของทนายความถูกแยกไปตามความชำนาญและสาขาของวิชากรกฎหมาย (Specialized field) เช่น เรื่องภาษีอากร หุ้นส่วนบริษัท ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า การขนส่งทางบก ทางทะเล ฯลฯ เป็นต้น ทำให้พวกรที่ทำงานอยู่ในสาขาเดียวกันต้องควบคุมกันเองเพื่อจะทำให้มาตรฐานในวิชาชีพของคนดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับในวงการอันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง ความมีมาตรฐานและอัตราค่าบริการที่เพิ่มเติมด้วย พวกรที่ออกกลุ่มนี้จะก่อตั้งสมาคมของตนเองขึ้น

มีภัยข้อบังคับว่าด้วยคุณสมบัติและมาตรฐานของวิชาชีพนี้เป็นหลักและจะอยู่ต่ำหนึ่งเดือน ผู้ฝึกนักกฎหมายของกลุ่มนี้เป็นการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของทนายความและงานด้านกฎหมายในสาขาต่างๆ เป็นอย่างดี

ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้จะเห็นว่าก็จะเป็นทนายความประกอบอาชีพในสหรัฐอเมริกาได้นั้น มีใช้เป็นของสำคัญ เน้นแต่การเข้าศึกษาโรงเรียนกฎหมาย (Law School) กี ยากอยู่แล้ว เพราะต้องแข่งขันกับคนจำนวนมากที่ต้องการเข้าศึกษา เมื่อเข้าไปได้แล้วกว่า จะจบได้ไม่ใช่ของง่ายอีกเช่นกัน และแม้จะจบมาแล้วก็ใช่ว่าจะได้ประกอบอาชีพทนายความทันทีก็ไม่ ยังต้องพนักกับอุปสรรคในการสอบของเนติบันทึกโดยส่วนและ การสอบปลีกย่อยของแต่ละลัครัฐที่จะนำไปประกอบอาชีพอีก พอดีเวลาได้ประกอบอาชีพจริงๆ กี ยังต้องระมัดระวังความประพฤติของตนอย่างสม่ำเสมอให้อยู่ภายใต้ของกฎหมายต่างๆ ที่ออก มาควบคุมอย่างจริงจัง เพราะความยากต่างๆ เหล่านี้ ทำให้อาชีพทนายความเป็นที่ยอมรับและยกย่องว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคมอเมริกัน

องค์กรควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นมีองค์กรควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายที่นำเสนอด้วยศึกษาซึ่งเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า "นิชิเบนเรน" (Nichibenren) แปลว่า "สหพันธ์เนติบันทึกสมาคมแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น" (The Japan Federation of Bar Association) เป็นองค์กรเอกชนอิสระไม่ขึ้นต่อทางการและถือว่าเป็นหนึ่งในสามของอำนาจคุ้มครองญี่ปุ่นที่มีความสำคัญมาก อีกสองส่วนได้แก่ศาลและสำนักงานอัยการ เมื่อร่วมสามส่วนเข้าด้วยกันก็ถือว่าเป็นหนึ่งในอำนาจอธิบดีของประเทศญี่ปุ่น

"นิชิเบนเรน" ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2492 โดยพระราชบัญญัติทนายความ (Lawyer Law) ซึ่งบังคับใช้มาจนทุกวันนี้ มีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงโตเกียว การบริหารงานเป็นอิสระครอบคลุมเนติบันทึกโดยส่วนและห้องถินด้วยงบประมาณของตนเอง ตามประวัติระบบที่ต้องการให้เป็นมาตรฐานของทนายความญี่ปุ่น มีความเป็นมากว่า 100 ปี แต่เดิมนั้น เนติบันทึกโดยส่วนและห้องถินไม่ใช่องค์กรอิสระ แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของหัวหน้าพนักงานอัยการแห่งสำนักงานอัยการประจำศาลห้องถิน ต่อมาภายหลังสหกรรมโลกครั้งที่สองเนติบันทึกโดยส่วนและห้องถินจึงถูกยกเป็นองค์กรอิสระสืบมาจนปัจจุบัน นักกฎหมายที่สอบผ่านการแข่งขันเป็นเนติบันทึกแห่งชาติจะได้รับการรับรองให้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

เป็นทนายความในประเทศญี่ปุ่นได้ นอกจานี้ศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ซึ่งสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 5 ปี รวมทั้งอัยการและผู้พิพากษาซึ่งเกตุโดยอาชญาหรือสาออกจากราชการแล้วก็จะได้รับอนุญาตให้ว่าความได้เช่นเดียวกัน ทนายความทุกคนจะต้องจดทะเบียนห้องที่เนติบันทิตบัญชีตามที่ต้องถูกและนิชิเบนเรนจิงจะมีสิทธิ์ว่าความได้บุคคลอื่นนอกจากนี้หากว่าความ หรือให้ดำเนินการทางกฎหมายโดยมีค่าตอบแทนที่กว่าฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติทนายความ

อนึ่ง มิใช่เฉพาะแต่ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพทนายความเท่านั้นที่จะต้องสอบแข่งขัน เป็นเนติบันทิตบัญชี ผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษา อัยการ ต้องสอบแข่งขันดูกัน สำหรับการสอบเนติบันทิตบัญชีนี้อยู่ในการจัดการของสถาบันวิจัยและฝึกอบรมทางกฎหมาย (The Legal Research and Training Institute) ซึ่งอยู่ในความควบคุมของศาลฎีกา⁷

เมื่อเปรียบเทียบองค์กรควบคุมทนายความของประเทศไทย ก็ต้องยกให้ทนายความกับองค์กรควบคุมทนายความของต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ถือได้ว่าองค์กรควบคุมทนายความของประเทศไทยเป็นสถาบัน แม้แนวคิดเดิมจะแยกเป็นอิสระจากเนติบันทิตบัญชีตาม แต่เมื่อตราเป็นกฎหมาย มาตรา 35 (3) ก็ยังคงกำหนดให้ทนายความต้องเป็นสมาชิก แห่งเนติบันทิตบัญชีด้วย จึงนับว่าถูกต้องเป็นสถาบัน หากแยกเป็นอิสระแล้วก็จะเป็นองค์กรประเพณี อาจมีแห่งเดียวในโลกที่แยกตัวออกจากเนติบันทิตบัญชีด้วย ทั้งจะเป็นเหตุให้ทนายความไม่ใช้วิชาชีพทางกฎหมายอีกต่อไป เพราะความหมายของวิชาชีพทางกฎหมายนี้จะต้องประกอบด้วยองค์คุณ 4 ประการ กล่าวคือ

- 1) ต้องเป็นองค์กร (Organization)
- 2) มีการฝึกอบรม (Learning)
- 3) มีอุดมการณ์เพื่อบริการประชาชน (Spirit of Public service)
- 4) เป็นเจ้าหน้าที่ของศาลญี่ปุ่นธรรม (Officer of the court) หรือ Administration of Justice หรือ Judicial processes ที่กล่าวมานี้เป็นมาตรฐานสถาบัน "ไม่ว่าจะเป็นระบบกฎหมาย จริยศประเพณี เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เมอร์นี ก็มีเนติบันทิตบัญชีเรียกว่า Barreau เป็นองค์กรควบคุม ระบบสังคมนิยม แม้แต่คอมมิวนิสต์ เช่น รัสเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน ก็มี

⁷วิชา มหาดุลย์, "องค์กรควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของประเทศไทยญี่ปุ่น" บทบันทึกย่อ 39 พ.ศ. 2525 ตอน 4 หน้า 470

People Bar เป็นองค์กรควบคุมวิชาชีพนี้ เพราะเป็นการประกอบอาชีพทางกฎหมายโดยเฉพาะท่านายความมีสภาพเป็นการรุกข้าม คันหัวไปท้าไม่ได้นอกจากได้รับอนุญาตเป็นทนายท่านั้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีองค์กรควบคุมไม่ให้ทนายเอารัดเอาเปรียบ มิให้ทนายความบีบบังคับถูกความเกินขอบเขต ข้อพึงสั่งเกตไม่ว่าเนติบัณฑิตยสภาอังกฤษหรืออเมริกันจะมีผู้พิพากษาร่วมอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพราะเนติบัณฑิตยสภาของทุกประเทศเริ่มต้นจากทนายความ ผู้พิพากษาร่วมต่างประเทศจากอาชีพท่านายความ กล่าวคือ ทนายความถูกเลือกไปเป็นผู้พิพากษา ซึ่งต่างกับประเทศไทยผู้พิพากษามาจากการสอบคัดเลือก เนื่องจากผู้พิพากษาก็เป็นอาชีพทางกฎหมายอย่างหนึ่งอยู่ในกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกับทนายความ ดังนั้นเนติบัณฑิตยสภาทั่วโลกจึงมีผู้พิพากษาร่วมอยู่ด้วย ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้พิพากษากลุ่มนี้มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากเวลามีการประชุมเนติบัณฑิตยสภาระหว่างประเทศ (International Bar Association) มักจะมีการประชุม World judge's Assembly ควบคู่กันไปด้วย ทนายความในต่างประเทศจะไม่แยกตัวออกจากเนติบัณฑิตยสภากลุ่มเดียวกัน เพราะถ้าท่านายความยังอยู่ในความควบคุมของเนติบัณฑิตยสภาก็มีผู้พิพากษาร่วมอยู่ด้วย ความหมายของการเป็นเจ้าหน้าที่ของศาลยุติธรรม (officer of the court) ก็ยังคงอยู่ แต่ถ้าหดตัวออกไปเป็นองค์กรเอกเทศแล้วความหมายเช่นว่านี้ก็หายไป ยังกว่านั้นยังคงหนักไปถึงว่าถูกความที่มีข้อพิพาทกับทนายความนั้นจะมีความรู้สึกในด้านศรัทธาต่องค์กรของทนายความที่เป็นเอกเทศเพียงใด เกี่ยวกับองค์กรสภานายความกับเนติบัณฑิตยสภานั้น อาจารย์ทวี กสิยพงศ์ อธิคeteaux ในการเนติบัณฑิตยสภาระนาญทะเบียนทนายความได้ดังข้อสั่งเกตว่า “ทุกๆ ประเทศในโลกมีเนติบัณฑิตยสภาระเป็นองค์กรควบคุม วิชาชีพทั้งนั้น ไม่ว่าโลกเสรีหรือโลกคอมมิวนิสต์ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย จารีตประเพณี ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือระบบกฎหมายลัทธนิยมก็ตาม...ฯลฯ” ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติทนายความปัจจุบันกำหนดคุณสมบัติให้ผู้จะเป็นทนายความต้องเป็นสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาระยันว่าเป็นสากล

ต่อไปประกอบล่าวถึงพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ตามล่าด้น

“ในการอภิปรายทั่วไป “พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 กฎหมายเพื่อการปกตรองตนเอง” ณ ห้องประชุม
คณะนิติศาสตร์ ม.รามคำแหง วันที่ 18 ธันวาคม 2528

ตอนที่ 3

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติกำหนดความมั่นคง

ความเบื้องต้น

พ.ร.บ. กำหนดความ พ.ศ. 2528 แบ่งสาระสำคัญออกเป็น 10 หมวดใหญ่ ดังนี้

หมวด 1 ว่าด้วยสภากาหนดความ (มาตรา 6 – 10)

หมวด 2 ว่าด้วยสมาชิกสภากาหนดความ (มาตรา 11 – 13)

หมวด 3 ว่าด้วยคณะกรรมการสภากาหนดความ (มาตรา 14 – 32)

หมวด 4 ว่าด้วยการขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นกานาญความ (มาตรา 33 – 44)

หมวด 5 ว่าด้วยการประชุมใหญ่ของสภากาหนดความ (มาตรา 45 – 50)

หมวด 6 ว่าด้วยมรรยาทกานาญความ (มาตรา 51 – 53)

หมวด 7 ว่าด้วยคณะกรรมการมรรยาทกานาญความ (มาตรา 54 – 72)

หมวด 8 ว่าด้วยกองทุนสวัสดิการกานาญความ (มาตรา 73)

หมวด 9 ว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (มาตรา 74 – 81)

หมวด 10 ว่าด้วยบทกำหนดโทษ (มาตรา 82 – 83)

บทเฉพาะกาลมาตรา 84 – 89 รวม 6 มาตรา และอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ รวมทั้งหมวด 89 มาตรา

เหตุผลที่ตรา พ.ร.บ. กำหนดความ พ.ศ. 2528

เหตุผลที่อ้างไว้ในประกาศราชกิจจานุเบนกษาว่าโดยที่กฎหมายว่าด้วยกานาญความ ได้ใช้บังคับมานานแล้วและมีบทบัญญัตินางประการที่สมควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อควบคุมการส่งเสริมการประกอบอาชีพกานาญความ เช่นให้มีสภากาหนดความเพื่อควบคุม มรรยาทของกานาญความ ให้มีกองทุนสงเคราะห์กานาญความเพื่อช่วยเหลือกานาญ เป็นต้น และสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายโดยตรง เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้สามารถกระทำได้อย่างกว้างขวางและทันกับความต้องการจริง จึงเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้"

"ประกาศในราชกิจจานุเบนกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 102 ตอนที่ 129 วันที่ 19 กันยายน 2528

จุดเด่นของพระราชบัญญัติฉบับนี้

พ.ร.บ.พนักงาน พ.ศ. 2528 มีจุดเด่น 4 ประการ คือ

- 1) เป็นองค์กรที่แยกตนเองเป็นอิสระ
 - 2) สามารถนำเงินที่ได้จากการจดทะเบียนหน่วยมาใช้จ่ายช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย โดยกำหนดโครงสร้างใหม่ที่จะมีส่วนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
 - 3) มีกองทุนสวัสดิการพนักงานพนักงาน
 - 4) มีการฝึกอบรมก่อนเข้ารับราชการซึ่งเป็นภาระของวิชาชีพพนักงานพนักงาน
- รายละเอียดเหล่านี้จะได้ศึกษาต่อไป

สาระสำคัญที่ควรสนใจได้แก่หมวด 1 ลักษณะความ หมวด 3 คณะกรรมการ
ลักษณะความ หมวด 4 การขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นพนักงานพนักงาน หมวด 6
มารยาทพนักงานพนักงาน หมวด 7 คณะกรรมการมารยาทพนักงานพนักงาน หมวด 8 การช่วยเหลือ
ประชาชนทางกฎหมาย หมวด 10 บทกำหนดโทษและบทเฉพาะกาล ที่ยกมากล่าวข้างต้น
มิได้หมายความว่าหมวดอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงไว้จะไม่ความสำคัญก็หาไม่ ทุกหมวดล้วนมี
ความสำคัญที่นักศึกษา พึงทำความเข้าใจ ที่ไม่ได้อ้างไว้เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยากต่อ^{ทั้งหมด}
การทำความเข้าใจด้วยตนเอง หากยังไม่เข้าใจทั้งหมดจะทำให้คุณมีศักยภาพในการทำงานความ
จำเป็น จึงควรขอทำความเข้าใจเบื้องต้นนี้

ข้อเสนอแนะประการลักษณะในการศึกษาวิชาการให้กับตาม ควรจะได้ศึกษาสิ่งใกล้ตัว
เดียวกันเป็นเบื้องต้น หากสิ่งใกล้ตัวยังไม่เข้าใจข้อเสนอแนะเป็นปัญหาในการศึกษาระดับสูง
ขึ้นไปเป็นลำดับ ดังนั้นสิ่งใกล้ตัวในขณะใช้กฎหมายฉบับนี้คือเรื่องบทเฉพาะกาล กล่าวคือ^{ทั้งหมด}
ผลกระทบของพระราชบัญญัตินี้ ต่อบรรดาพนักงานพนักงานที่เป็นอยู่ก่อนกฎหมายฉบับนี้จะใช้
บังคับจะเป็นฉันดิค เรื่องนี้พอกจะระบุได้ว่า

1) ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นพนักงานพนักงานที่ชั้นหนึ่งและชั้นสองตามกฎหมายเก่า แม้จะมี
กฎหมายใหม่นี้ออกใช้บังคับแล้ว ยังคงถือว่าใบอนุญาตที่ออกให้ตามกฎหมายเก่าเป็นใบ
อนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และอายุใช้ได้เพียงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่พระราชบัญญัติ
ฉบับนี้ใช้บังคับเท่านั้น ดังนั้นเมื่อ พ.ร.บ.พนักงาน พ.ศ. 2528 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19
ธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นต้นไป ใบอนุญาตให้เป็นพนักงานพนักงานซึ่งออกก่อนวันที่ 19 ธันวาคม
พ.ศ. 2528 ถือว่าใช้ได้ตามกฎหมายใหม่นี้แต่ไม่ใช่ตลอดไป คงใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม
2528 เท่านั้น เมื่อครบกำหนดแล้วสามารถต่ออายุใบอนุญาตตามกฎหมายใหม่ได้ มีข้อ

สังเกตสำหรับนายชั้นสองตามกฎหมายเก่ากีสามารถต่ออายุใบอนุญาตหรือขอต่ออายุและรับใบอนุญาตเป็นนายความตามกฎหมายปัจจุบันได้ แม้ว่าจะขาดคุณสมบัติทางด้านวุฒิการศึกษาตามที่กฎหมายปัจจุบันกำหนดไว้ในมาตรา 35 (3) ก็ตาม

2) ภายใน 120 วันนับแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2528 เนติบัณฑิตยสภาจะต้องส่งมอบทะเบียนหนาวยความและบรรดาเอกสารที่เกี่ยวกับการขอต่ออายุและรับใบอนุญาตเป็นนายความ การต่ออายุใบอนุญาตเป็นนายความและการควบคุมมรรยาทนายความเว้นแต่จำนวนเดิมคดีมรรยาทนายความที่ค้างพิจารณาอยู่ ให้แก่สภากาหนายความ

3) ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2528 คณะกรรมการสภากาหนายความจะต้องออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 53 ในระหว่างที่คณะกรรมการยังมิได้ออกข้อบังคับดังกล่าว ให้ใช้บทบัญญัติตามมาตรา 12 (1), (2), (3) และ (4) แห่ง พ.ร.บ.นายความ พ.ศ. 2477 และข้อบังคับของเนติบัณฑิตยสภาว่าด้วยมรรยาทนายความและการแต่งกายไปพลงก่อนจนกว่าจะมีข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความของสภากาหนายความ และนับแต่วันที่มีข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามกฎหมายใหม่เข้ามายังใน 90 วัน

ส่วนบรรดาคดีมรรยาทนายความซึ่งค้างพิจารณาอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ก่อนวันที่ 19 ธันวาคม 2528) และคดีมรรยาทนายความที่เกิดขึ้นในขณะที่ยังไม่มีคณะกรรมการมรรยาทนายความตามกฎหมายใหม่ ให้ใช้กฎหมายเก่าดำเนินการจนแล้วเสร็จ เพื่อให้คดีดำเนินการลุล่วง บทเฉพาะกาลให้อำนาจคณะกรรมการมรรยาทนายความและบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีมรรยาทนายความซึ่งเป็นอยู่ก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับดำเนินการจนแล้วเสร็จ นับว่าเป็นการแก้ข้อขัดแย้งในระหว่างที่ยังไม่มีคณะกรรมการมรรยาทนายความตามกฎหมายใหม่ คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาตามกฎหมายเก่าหรือคดีที่เพิ่งเกิดขึ้นซึ่งต้องเปลี่ยนแปลงกฎหมายเก่าไปใช้กฎหมายใหม่ คณะกรรมการชุดเดิมกีดำเนินการไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ ทำให้คดีไม่ค้าง

4) ภายใน 90 วันนับแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2528 รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมจะต้องแต่งตั้งหนาวยความซึ่งมีคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสภากาหนายความ (มาตรา 17 วรรคสอง กำหนดคุณสมบัติไว้) จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นกรรมการบริหารของสมาคมนายความแห่งประเทศไทยไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 และคณะกรรมการชุดนี้จะต้องเลือกกรรมการตัวแทนเองซึ่งเป็นนายก 1 คน ภายใน 7 วันนับแต่วันที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง

คณะกรรมการชุดนี้ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสภากาหนายความชุดถาวร (จำนวน 23 คน) ภายใน 90 วันนับแต่วันได้รับแต่งตั้ง

เนื่องจากเป็นวาระเริ่มต้นของสภากาหนายความ จึงให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงบูรณะใช้วิธีแต่งตั้งกรรมการชั่วคราว 15 คน กรรมการชั่วคราวนี้ไปเลือกกรรมการตัวยังกันเองเป็นนายกสภากาหนายความชั่วคราว 1 คน เสร็จแล้วคณะกรรมการชั่วคราวต้องจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการถาวรตามที่ดำเนินการต่อไป คณะกรรมการชั่วคราวสภากาหนายความได้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งนายกสภากาหนายความและกรรมการสภากาหนายความชุดถาวรเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2529

โครงสร้างของสภากาหนายความ

พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 หมวด 1 กำหนดให้มีสภาชั้นสภากาหนึ่งเรียกว่า "สภากาหนายความ" มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยคณะกรรมการสภากาหนายความและสมาชิกสภากาหนายความ (มาตรา 6) ดังนั้นทนายความทุกคนจึงได้สิทธิเป็นสมาชิกสภากาหนายความโดยผลของกฎหมาย "ไม่จำต้องสมัครเป็นสมาชิกข้า้อก

วัตถุประสงค์ของสภากาหนายความ

สภากาหนายความมีวัตถุประสงค์

- 1) ส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพทนายความ
- 2) ควบคุมมรรยาททนายความ
- 3) ส่งเสริมความสามัคคีและมตุงเกียรติของสมาชิกสภากาหนายความ
- 4) ส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภากาหนายความ
- 5) ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เมย์พร และให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของสภากาหนายความ

- 1) จดทะเบียนและออกใบอนุญาตทนายความ
- 2) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภากาหนายความและตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 (มาตรา 8)

เติมยานาจและหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นอยู่ในความดูแลของเด็กบันทึกสภาก ภายหลัง พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 ออกใช้บังคับ สภากลายความได้เสียดำเนินการเช่นว่านี้

รายได้ของสภากนายความ

สภากนายความอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- ค่าจดทะเบียน ค่าปรุงและค่าธรรมเนียม
- เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- รายได้จากการพิมพ์หรือกิจการอื่น
- ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

อัตราค่าธรรมเนียม

ก่อนประกาศใช้กฎหมายกรุงเทพมหานคร พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 กำหนด
อัตราค่าธรรมเนียมไว้ ดังนี้

1) การจดทะเบียนเป็นทนายความ	800 บาท
2) การรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความตลอดชีพ ฉบับละ	4,000 บาท
3) การรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความสองปี ฉบับละ	800 บาท
4) การต่อใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ฉบับละ	800 บาท
5) การออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นทนายความ ฉบับละ	100 บาท

ภายหลังกฎหมาย (พ.ศ. 2528) ซึ่งเป็นฉบับแรกประกาศใช้ อัตราค่าธรรมเนียมเปลี่ยนแปลงลดลงจากเดิม (คุ้มครองเด็กในภาคพนวก)

(หมายเหตุ ในอนุญาตเป็นทนายความกฎหมายเด็กมีอายุ 1 ปี ต่ออายุปีต่อปี)

สมาชิก

ในหมวด 2 กำหนดให้สมาชิกของสภากนายความได้แก่ทนายความที่ได้รับใบอนุญาต ให้เป็นทนายความตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ สิทธิหน้าที่ของสมาชิกสภากนายความได้กำหนดไว้ดังนี้

*คุ้มครองเด็กในภาคพนวก

(1) แห่งความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออ้างอิงหน้าที่ของสภากาแฟนัยความโดยสั่งไปยังคณะกรรมการสภากาแฟนัยความ ในกรณีที่สมาชิกร่วมกันตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปเสนอให้คณะกรรมการสภากาแฟนัยความพิจารณาเรื่องใดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออ้างอิงหน้าที่ของสภากาแฟนัยความ คณะกรรมการสภากาแฟนัยความต้องพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอทราบโดยมีชักจ้า

(2) ชักຄำນเกี่ยวกับการสำเนินการตามอ่อนนุชหน้าที่ของคณะกรรมการหรือเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของสภากาณยความใน การประชุมใหญ่ของสภากาณยความ

(3) เลือกหรือรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสภาทนายความ

(4) ผดุงไว้วิชีชเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

การสืบสานภารพของสมาชิก

สมาชิกภาพของสมาชิกยื่นเงินสดลงเมือง

- ข้อตกลงที่ต้องการให้เป็นกฎหมายตามมาตรา 44 (มาตรา 44 กำหนดให้เป็นกฎหมายตามมาตรา 44) ได้แก่

 - 1) ตาม
 - 2) ขาดจากการเป็นพันธายความตามมาตรา 44 (มาตรา 44 กำหนดให้เป็นพันธายความ)

ขาดจากการเป็นพันธายความเมื่อ

 - 2.1) ตาย
 - 2.2) บอกเลิกจากการเป็นพันธายความ
 - 2.3) ขาดคู่ในอนุญาตตามมาตรา 39 วรรคสอง
 - 2.4) ถูกจำนำออกจากทะเบียนพันธายความตามมาตรา 42 หรือถูกกลับ

ชื่อออกจากทะเบียนพันธายความตามมาตรา 66, 67, 68 หรือมาตรา 69

องค์ประชุมของคณะกรรมการสภากาชาดไทยคราว

ในหมวด 3 ให้คณิตกรรมการของสภาพนายความประกอบด้วย

- 1) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม 1 คน
 2) ผู้แทนนิติบัณฑิตยสภา 1 คน
 3) นายกและกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 23 คนซึ่งทนายความทั่วประเทศได้เลือกตั้งขึ้นโดยกรรมการตั้งกล่าวไม่น้อยกว่า 9 คนจะต้องมีสำนักงานประจำอยู่ตามภาคต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการตั้งอธิบดีผู้พิพากษาภาค ภาคละ 1 คน

4) สภานายกพิเศษ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ส่วนการแต่งตั้งท่าແහນงอุปนายก เลขาธิการ นายทะเบียนฯ เป็นเรื่องของนายก สภานายความด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ คณะกรรมการแต่งตั้งมีวาระการ ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และจะดำรงตำแหน่งเกินกว่า 2 คราวติดต่อกันไม่ได้

ผู้ที่จะสมควรรับเลือกตั้งเป็นนายก หรือกรรมการจะต้องเป็นผู้ซึ่งได้จดทะเบียนและ รับใบอนุญาตมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่า 5 ปี ก่อนวันเลือกตั้ง ส่วนนายความเมื่อได้จด ทะเบียนก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 30 วัน ย่อมมีสิทธิเลือกตั้งได้ การลงคะแนนเสียง ทนายความต้องใช้สิทธิ์ด้วยตนเองโดยการลงคะแนนลับ ทนายความที่มีสำนักงานอยู่ ณ จังหวัดใด ให้ออกเสียงลงคะแนนที่จังหวัดนั้น หรือจะไปออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมใหญ่ ได้

กฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีที่จะสั่งให้คณะกรรมการ นายนาย หรือกรรมการแต่ละ บุคคลออกจากตำแหน่งได้ เมื่อมีพฤติกรรมนี้แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ นายนาย หรือ กรรมการคนหนึ่งคนใดทำผิดวัตถุประสงค์ของสภานายความ หรือกระทำการอันเป็นที่ เสื่อมเสียอย่างร้ายแรงแก่สภานายความ แต่ก่อนที่จะมีคำสั่งดังกล่าว รัฐมนตรีจะต้อง แต่งตั้งผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรม 1 คน ผู้แทนนี้ด้วยสภารัฐเป็นอัยการ 1 คน ทนาย 1 คน กับทนายความอีก 4 คน เป็นคณะกรรมการสอบสวนก่อนการสั่ง คำสั่งของ รัฐมนตรีเป็นที่สุด

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

1) บริหารกิจการของสภานายความตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 7

2) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกิจการหรือพิจารณาเรื่องต่างๆ อันอยู่ในขอบเขต แห่งวัตถุประสงค์ของสภานายความ เว้นแต่กิจการซึ่งมีลักษณะหรือสภาพที่ไม่อ่อนไหว หมายให้กระทำการแทนกันได้

3) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และข้อ บังคับว่าด้วย

(ก) การเป็นสมาชิกและการขาดจากสมาชิกของสภานายความ

(ข) การเรียกเก็บและชำระค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่างๆ

- (ค) การแจ้งย้ายสำนักงานของทนายความ
- (ง) การประชุมคณะกรรมการและคณะกรรมการอุปกรณ์
- (จ) เรื่องอื่นๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัสดุประสังค์ของสภากฎหมายความ หรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภากฎหมายความตามกฎหมายอื่น รวมทั้งการแต่งตั้ง การบังคับบัญชา การรักษาวินัยและการอุ่กจากทำให้แห่งของพนักงานสภากฎหมายความ

ส่วนข้อบังคับของสภากฎหมายความนั้น เป็นหน้าที่ของนายกที่จะต้องเสนอข้อบังคับต่อสภากฎหมายเพียง ซึ่งสภากฎหมายจะใช้สิทธิบัตรยังร่างข้อบังคับนั้นได้ เมื่อได้รับการยับยั้งที่จะต้องมีการพิจารณาทบทวน นอกจากนี้ทนายความไม่น้อยกว่า 100 คนมีสิทธิเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาแก้ไขข้อบังคับได้

คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตทนายความ

คุณสมบัติของผู้จะเป็นทนายความได้ถูกกำหนดไว้ในหมวด 4 กล่าวคือ ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 35 ซึ่งผู้เขียนได้เกริ่นไว้ตอนต้นแล้วในหัวข้อ "พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528" ให้ย้อนไปทบทวนในหัวข้อดังกล่าวในที่นี้จะไม่กล่าวข้ออิกเพื่อตั้งเป็นข้อสังเกตแก่นักศึกษาว่าในการนี้ที่ผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตเป็นทนายความเป็นผู้ที่ไม่เคยเป็นทนายความ หรือไม่เคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษา คุณการคดีทหาร พนักงานอัยการ อัยการทหาร หรือทนายความตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญคดีทหารมา ก่อน คณะกรรมการจะออกใบอนุญาตให้ก็ต้องเมื่อผู้นั้นได้ผ่านการฝึกอบรมบรรยายทนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความและการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายแล้ว เว้นแต่จะได้ผ่านการฝึกหัดในสำนักงานทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ทั้งนี้เป็นคุณพิเศษของคณะกรรมการที่จะให้การยกเว้นได้ นอกจากกรณีดังกล่าวแล้วเมื่อผู้ยื่นคำขอมีคุณสมบัติ คณะกรรมการจะต้องพิจารณารับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้โดยเร็ว ในกรณีที่ไม่รับจดทะเบียนก็ต้องแจ้งเหตุผลให้โดยแจ้งชัด ซึ่งผู้ยื่นคำขอ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อสภากฎหมายเพียงได้ เมื่อได้รับจดทะเบียนแล้วก็จะเป็นสมาชิกสภากฎหมายความโดยอัตโนมัติ นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ทนายความต้องมีสำนักงานที่จดทะเบียนเพียงแห่งเดียว

บทกำหนดโทษ

ในส่วนที่เกี่ยวกับบทกำหนดโทษนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ในหมวด 10 ในสาระสำคัญห้ามให้ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตหรือผู้ซึ่งขาดการเป็นพนักงานความหรือต้องห้ามทำการเป็นพนักงานความว่าความในศาล หรือแต่งฟ้อง คำให้การฟ้องอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ ฟ้องฎีกา แก้ฎีกา คำร้อง หรือคำแต่งอันเกี่ยวกับการพิจารณาคดีในศาลให้แก่บุคคลอื่น ห้ามนี้ เว้นแต่จะได้กระทำในฐานะเป็นข้าราชการผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือมีอำนาจหน้าที่กระทำการได้โดยบันญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความหรือกฎหมายอื่น (มาตรา 33) ดังนั้น ผู้ที่ไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว กฎหมายกำหนดอัตราโทษจากุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน สิบมีนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 82)

อนึ่ง นอกเหนือจากไทยที่ทนายจะได้รับตาม พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 นี้ แล้วค่าคุ้มครอง เช่น คำฟ้อง คำให้การ คำร้อง ฯลฯ ซึ่งทนายผู้ต้องห้ามตามมาตรา 33 นี้ เรียบเรียงขึ้นก็อว่า ไม่สมบูรณ์ ศาลจะไม่รับพิจารณาให้

ดัวอย่างแนวโน้มด้วยของศาลฎีกา เช่น การที่ผู้ซึ่งมิได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นพนักงานความตาม พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 และมิได้เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในข้อยกเว้นตามบันญญัติตั้งกล่าวเรียงหรือแต่งฟ้องฎีกาให้จำเลยนั้นเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายฎีกาของจำเลยซึ่งเป็นฎีกาซึ่งเกิดจากการกระทำการอันไม่ชอบ ศาลฎีกามิอาจรับวินิจฉัยให้ (ฎ.1184/2531) น.ขาดต่อใบอนุญาตเป็นพนักงานความ น.ซึ่งเป็นผู้ขาดจากการเป็นพนักงานความตาม พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 44 (3) การที่ น.ลงชื่อเป็นผู้เรียงและพิมพ์คำให้การของจำเลยยืนต่อศาลตลอดจนคำเนินคดีในศาลก่อนที่จะทำคำขอใบอนุญาต ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย เมื่อ น.ไม่มีอำนาจที่จะยืนคำให้การแทนจำเลยได้ คำให้การของจำเลยซึ่งไม่สมบูรณ์ตาม ป.ร.บ.พ.ง มาตรา 87 (5) กรณีมิใช่เป็นข้อบกพร่องในเรื่องความสามารถหรือบกพร่องเกี่ยวกับการเขียนค่าคุ้มครอง ซึ่งศาลมีอำนาจที่จะสั่งแก้ไขหรือมีคำสั่งในเรื่องที่มิได้ระเบียบหนึ่งอย่างโดยย่างหนึ่งได้ตามมาตรา 27 (ฎ.2904 – 2905/2537) เป็นต้น

ตอนที่ 4

ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหมายความ

ความหมาย

"มรรยาท" หมายถึง กิจิกรรมที่ถือว่าเรียบร้อย "มรรยาทหมายความ" ในที่นี้มีความหมายอย่างกว้าง คือ ข้อกำหนดให้หมายถือปฏิบัติ หรือห้ามปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพหมายความ

ได้กล่าวมาแล้วแต่ต้นว่า อาชีพหมายความเป็นอาชีพอิสระและต้องสัมผัสใกล้ชิดกับความของคน เพราะฉะนั้นหมายความจึงต้องซื่อสัตย์ ตั้งตนอย่างมีศักดิ์ศรี สร้างความเชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป ทั้งต้องประพฤติดุณสมควรด้วยความดีงามมิให้มีมลทินด่างพร้อยในวิชาชีพเนื่องจากหมายความก็คือปุดุชนธรรมด้า คนหนึ่ง ย่อมมีกิเลสประพฤติประพฤติชั่วได้ยิ่งประกอบอาชีพเป็นอิสระ ถ้าหากไม่มีกรอบหรือวินัยโดยควบคุมแล้ว อุกความหรือบุคคลอื่นๆ อาจได้รับความเสียหายได้โดยง่าย เช้าอักษรจะสำคัญถ้าท่านว่า "คนมีความรู้หากนำความรู้นั้นไปใช้ในทางมิชอบ ย่อมเป็นอันตรายต่อสังคม" แต่ถ้าในวิชาชีพหมายความก็มิได้ระบุในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จาก พ.ร.บ.หมายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 51 บัญญัติว่า "หมายความต้องประพฤติดุณตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหมายความ การกำหนดมรรยาทหมายความให้สภากาหนดหมายความตราเป็นข้อบังคับ"

หมายความผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่สภากาหนดหมายความตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าหมายความผู้นั้นประพฤติมิชอบมรรยาทหมายความ"

โทษผิดมรรยาทหมายความ

มาตรา 52 กำหนดโทษผิดมรรยาทหมายความไว้ 3 สถาน คือ

- 1) ภาคทัณฑ์
- 2) ห้ามทำการเป็นหมายความมีกำหนดไม่เกิน 3 ปี หรือ
- 3) ลงชื่อออกจากทะเบียนหมายความ

"มนต์ มนต์เจริญ พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, บริษัท รวมสารานุ (1977) จำกัด, กรุงเทพฯ หน้า 708

ไทยที่กล่าวมานี้ มีได้หมายความจะต้องลงโทษเช่นว่านี้เสมอไป ถ้าเป็นกรณีประพฤติผิดมารยาทด้วยความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ถ้าผู้มีอำนาจตั้งแต่ทรงไทย ตามมาตรา 66, 67 หรือมาตรา 68 แล้วแต่กรณีเห็นว่ามีเหตุอันควรค์โทษ จะลงโทษให้โดยว่ากกล่าวด้วยเดือนหรือให้ห้ามเขียนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้ (มาตรา 52 วรรคท้าย)

ข้อกำหนดว่าด้วยมารยาทด้วยความ

พ.ร.บ.มารยาทด้วยความ พ.ศ. 2528 มาตรา 53 บัญญัติให้ข้อบังคับว่าด้วยมารยาทด้วยความต้องประกอบด้วยข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

- 1) มารยาทด้วยความต้องคำล่ำและในคาด
- 2) มารยาทด้วยความต้องด้วยความ
- 3) มารยาทด้วยความต้องนายความด้วยกัน
- 4) มารยาทด้วยความต้องประชาชนผู้มีarrantee
- 5) มารยาทด้วยความประพฤติของนายความ
- 6) การแต่งกายของนายความ และ
- 7) การปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมารยาทด้วยความ คณะกรรมการ
หรือสภานายกพิเศษแล้วแต่กรณี

สภานายความได้ตราข้อบังคับเกี่ยวกับมารยาทด้วยความขึ้นเรียกว่า "ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมารยาทด้วยความ พ.ศ. 2529" แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 หมวด รวม 21 ข้อ" ดังนี้ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 มารยาทด้วยความต้องคำล่ำและในคาด หมวด 3 มารยาทด้วยความต้องด้วยความ หมวด 4 มารยาทด้วยความด้วยกันต้องประชาชนผู้มีarrantee และ อื่นๆ หมวด 5 มารยาทด้วยความต้องนายความด้วยกัน หมวด 6 มารยาทด้วยความต้องคำสั่งตามกฎหมายและข้อบังคับ

ในข้อบังคับว่าด้วยมารยาทด้วยความแต่ละหมวดยังแยกสาระสำคัญออกเป็นข้อๆ กกล่าวคือ

"ประกาศใช้เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2529

หมวด 1 บททั่วไป (มี 4 ข้อ) ดังนี้

ข้อ 1 "ข้อบังคับนี้เรียกว่าข้อบังคับสภากาหนดความว่าด้วยมรรยาทหนายความ พ.ศ. 2529"

ข้อแรกนี้เป็นการออกให้ไว้ซึ่งของข้อบังคับ

ข้อ 2 "ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป"

หมายความว่าข้อบังคับนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ข้อบังคับนี้ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 103 ตอนที่ 25 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2529 และคงว่ามีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2529 เป็นต้นไป

ข้อ 3 "ให้ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยมรรยาทหนายความและการแต่งกายของหนาวยความตามข้อบังคับของเหตุบัณฑิตยสภานะตามบทกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ"

เนื่องจากมาตรา 86 บทเฉพาะกาล พ.ร.บ.หนาวยความ พ.ศ. 2528 บัญญัติว่า "ให้คณะกรรมการออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหนายความตามมาตรา 53 ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ"

ในระหว่างที่คณะกรรมการยังมิได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหนายความ ...ฯ ให้ถือว่าบทบัญญัติตามมาตรา 12 (1) (2) (3) และ (4) แห่งพระราชบัญญัติหนาวยความ พ.ศ. 2477 และข้อบังคับของเหตุบัณฑิตยสภาว่าด้วยมรรยาทหนายความและการแต่งกายของหนาวยความที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นเชิงอนันต์ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหนายความตามพระราชบัญญัตินี้จะยังมีข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหนายความตามวรรคหนึ่ง" ดังนั้นเมื่อสภากาหนดความออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทหนายความขึ้นใหม่ จึงต้องยกเลิกบทบัญญัติและขอจุนข้อบังคับเดิมๆ และกฎหมายอื่นๆ ที่ใช้อยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับแล้วให้ใช้ข้อบังคับใหม่นี้แทนของเดิมที่ยกเลิกไป หากไม่ยกเลิกก็จะข้ามกัน

ข้อ 4 "หนาวยความผู้ได้ฝ่ามิหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ให้ถือว่าหนาวยความผู้นั้นประพฤติมิชอบมรรยาทหนายความ"

หมายความว่า หนาวยความผู้ได้ฝ่ามิหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับสภากาหนดความว่าด้วยมรรยาทหนายความ พ.ศ. 2529 ดังแต่หมวด 2 เป็นต้นไปแม้แต่ข้อใด

ข้อหนึ่งให้ถือว่าทนายความ ผู้นั้นประพฤติผิดมารยาททนายความซึ่งจะมีโทษอย่างเดียวกัน
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52 คือ ภาคทัณฑ์ หรือห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนด
ไม่เกินสามปี หรือถูกอบรมข้ออุกอาจหะเมียนทนายความ เป็นต้น

หมวด 2 มารยาทต่อศาลและในศาล (มี 4 ข้อ)

ข้อ 5 “ไม่วันหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอนรงให้เป็นทนายความแก้ต่างคดี
อาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร”

เหตุที่มีข้อบังคับเข่นนี้สืบเนื่องมาจาก ป.ว.อาญา มาตรา 173 บัญญัติว่า “ใน
คดีที่มีโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี
ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

ในคดีที่มีโทษจำคุก หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน 18 ปี ในวันที่ถูกฟ้องต่อ
ศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีจะจำเลยต้องการ
ทนายความก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ ฯลฯ”

การที่ศาลตั้งทนายในการนี้เป็นการของแรงให้เป็นทนายแก้ต่างให้จำเลย
ในคดีอาญา ถ้าหมายไม่วันหน้าที่ในการนี้โดยไม่มีเหตุสมควร ถือว่าเป็นการผิดมารยาท
และถ้ามีเหตุอย่างใดที่ไม่อาจเข้ารับหน้าที่ได้ เช่น ป่วยจนไม่สามารถทำหน้าที่แก้ต่างได้
เป็นเวลากันๆ อันจะทำให้เสียหายแก่คดีที่ศาลมีแรงให้แก้ต่าง ดังนี้ ต้องแจ้งให้ศาลทราบ
เพื่อศาลจะได้ขอแรงทนายความคนอื่นมาอีก

การผิดมารยาทข้อนี้มักจะเกิดขึ้นกับทนายใหม่ที่ยังขาดประสบการณ์ในคดี
โดยปกติเมื่อขอนอนุญาตและ “ได้วันอนุญาตเป็นทนายแล้ว ทางคดีจะเอาชื่อขึ้นทะเบียน
เรียงเป็นลำดับไว้ เมื่อมีคดีอุกฉกรรจ์ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.ว.อาญา มาตรา 173 เกิดขึ้น
คดีจะมีหมายขอแรงให้บุคคลนั้นเป็นทนายจำเลย ผู้ถูกขอแรงจะถือว่ายังว่าความไม่เป็น
ผลลัพธ์ไม่ไปคาดตามนัด หาญหน้าไปโดยไม่แจ้งเหตุข้อข้องให้ศาลทราบ หาญไปเฉยๆ อย่างนี้
ทำไม่ได้ ถือว่าผิดมารยาททนายความ อย่างคิดว่าทนายความเป็นอาชีพอิสระไม่สามารถยุ่งด้วย
ไม่ได้ คิดอย่างนี้ไม่ถูกต้อง เมื่อมีกระบวนการดังปฎิบัติตาม ดังตัวอย่างข้างต้น ถ้าไม่ไป
ศาลต้องซึ่งเหตุผลต่อศาล เช่น ยังว่าความไม่ช้านานอยู่ ขึ้นไปว่าความให้จำเลยจะเกิด
ความเสียหายแก่จำเลย ถ้าจำเลยบริสุทธิ์จะกล่าวเป็นติดคุกประจาระเป็นนาปกรรม ดังนี้
เนื่องจากการเป็นทนายความสมัยก่อน พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 ออกใช้บังคับ

กฎหมายเก่าไม่นังคับให้ต้องผ่านการฝึกอบรมเหมือนกฎหมายปัจจุบัน ดังนั้นว่าความไม่ได้อย่างไรต้องทำหนังสือชี้แจงเหตุผลต่อค่าด้วยไม่ชี้แจงหากค่าด้วยมาบังสภาพนายความก็จะถูกสอบสวน แต่ปัจจุบันกฎหมายนังคับให้ผู้ประสองค์จะเป็นทนายความ ต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนจึงจะได้ใบอนุญาตว่าความ ปัญหาว่าความไม่เป็นคงจะหมดไป

ข้อ 6 “ไม่เคารพย่าเกรงอ่านจาก หรือกระทำการใดอันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาล หรือนอกศาลอันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอ่านจากศาลหรือผู้พิพากษา”

ปกติทนายความก็ให้ความเคารพศาล หรือผู้พิพากษา อันที่จริงทนายความกับผู้พิพากษานางท่านเป็นเพื่อนร่วมรุ่น เรียนกฎหมายมาจากมหาวิทยาลัยเดียวกัน อาจารย์เดียวกัน เป็นเพื่อนกันเพื่อนเทียบกันมา สำเร็จการศึกษาแล้วแยกย้ายออกจากงานท่า เป็นทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา อาจารย์สอนกฎหมายในมหาวิทยาลัย นิติกรตามหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น ที่ทนายความเคารพคนนี้ไม่ใช่เคารพอาย่างเพื่อนฝูง จริงอยู่นักอภิเษก ทำงานก็เป็นเพื่อนกัน แต่เวลาปฏิบัติหน้าที่ศาล เป็นการกระทำการในพระปรมาภิไชยพระมหาชนชริย์ พุดง่ายๆ ว่าอยู่บนเวทีก็ต้องแสดงตามบทบาทเหมือนละคร เล่นนักบทก็ยุ่ง ดังนั้น จึงต้องให้เกียรติ ให้ความควรจะ การกระทำได้ดู จะพูดจาปราศรัยต้องสุภาพไม่ใช่พูดหรือกระทำการอย่างเพื่อน บางครั้งอาจจะมีอารมณ์ก็ต้องมีความอดกลั้นไม่แสดงอาการไม่เคารพย่าเกรงหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการดูหมิ่นศาลไม่ว่าในหรือนอกศาล จริงอยู่ผู้พิพากษาก็คือปุตุชนคนธรรมชาติ นี้เองย้อมสั่งผิดสั่งถูกได้ มีอารมณ์ต่างๆ ให้ทนายจะต้องไม่ได้ตอบนึกว่าให้เกียรติท่าน ท่านตัดสินให้แพ้คดีก็ให้ไว้อุทธรณ์หรือฎีกาตามสាតัน ไม่เขียนอุทธรณ์หรือฎีกากันรัวรัว เสียตังห์หรือถูกหมั่นศาล หากทนายประพฤติตรงกันข้าม นอกจากเป็นการละเมิดอ่านจากศาล ยังมีความพยายามด้วยความตั้งใจด้วย กว่าเกณฑ์ข้อนี้เท่ากับให้ทนายเยอกเย็นสุดimum เป็นทนายเดือดร้อนไม่ได้ ตัวอย่าง “ไม่เคารพย่าเกรงผู้พิพากษา” เช่น

คำสั่งนายกพิเศษแห่งสภาพนายความที่ 13/2540

ทนายแสร้งทำค่าฟ้องโดยระบุชื่อถูกความของตนซึ่งเป็นเจ้าหนี้เป็นโจทก์ ระบุชื่อถูกหนี้ เป็นเจ้าเสียและทำหมายนัดให้สวนมูลฟ้องคดีอาญาส่งให้ถูกหนี้ทางไปรษณีย์ และแนบนามบัตรของทนายไปด้วย ทั้งๆ ที่ไม่ได้ฟ้องจริง ถือว่าทนายใช้วิธีการอันไม่ชอบธรรมให้ถูกหนี้หลงผิดว่าค่าด้วยวันฟ้องคดีตามสำเนาค่าฟ้องแล้ว เป็นการกระทำการอันไม่เคารพย่าเกรงต่อศาล นอกสถานที่อาจทำให้เสื่อมเสียต่ออ่านจากศาล เป็นความผิดตามข้อ 6

ข้อ 7 “กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายให้คนหลง หรือกระทำการใดเพื่อทราบคำสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผยแพร่”

ข้อนี้ห้ามมิให้หมายความกล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หมายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม หมายความนี้ หน้าที่ช่วยศาสตราจารย์ในคดี ช่วยศาสตราจารย์ไว้หนีผิดดุลไว้ซึ่งความยุติธรรม หากหมาย กลับเป็นผู้ก่อความหรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายให้คนหลงเสียเอง แล้วย้อมเป็นการกระทำที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง การกล่าวความหรือทำเอกสารหรือหลักฐาน เท็จนอกจากเป็นความผิดมิโทษทางอาญาแล้ว ยังถือว่าเป็นเรื่องผิดมารยาทของหมายความ ที่ต้องไม่พึงประพฤติ

“การใช้กลอุบายให้คนหลง” ในที่นี้หมายรวมถึงหมายทราบข้อเท็จจริง บางประการแล้วไม่แต่งลงให้คนทราบด้วย เช่น นายสิบห้ามค่าร้องขอเป็นผู้จัดการรถ กะของผู้ตาย นางนกยืนค้ำคัดค้าน ขณะเดียวกันนางนกก็ได้ยืนค้ำร้องขอเป็นผู้จัดการรถ กะรายเดียว กันนี้อีกคดีหนึ่งโดยใช้หมายคนเดิมที่ยืนค้ำคัดค้านคดีแรก คดีที่สองนี้ไม่มีผู้จัดค้าน ศาลอนุญาตให้นางนกเป็นผู้จัดการรถตามค่าร้อง นางนกและหมายรับร่วมกันใช้คำสั่ง ศาลตั้งกล่าวเบิกเงินมรดกจากธนาคารทันที ต่อมากดีแรกคู่กรณีประนอมยอมความ กันโดยเป็นผู้จัดการรถร่วมกันทั้งๆ ที่หมายความของนางนกทราบด้วยแล้วว่าคดีในคดี ที่นางนกร้องขอเป็นผู้จัดการรถมีคำสั่งแต่งตั้งนางนกเป็นผู้จัดการรถรายพิพาท แต่ หมายกลับนั่งเสียงไม่แต่งลงข้อเท็จจริงให้ศาลมคีแรกทราบ ปกติหากศาลมทราบข้อเท็จจริงจะ สั่งจำหน่ายคดี และนายสิบห้ามค่าร้องไปคัดค้านคดีที่สอง การที่หมาย ไม่แต่งลงข้อเท็จจริงให้ศาลมทราบ ถือเป็นการใช้กลอุบายให้คนหลง ถือเป็นความผิดมารยาท ตามข้อ 7 นี้ เป็นต้น

อนึ่ง คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ยังไม่เปิดเผยแพร่ เช่น ยังไม่ได้อ่านให้คู่ ความทราบ หมายความจะกระทำการใดๆ เพื่อทราบคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น เช่น แอบนอ คุหหรือให้เข้าหน้าที่คัดมาให้คนทราบก่อน ดังนี้ ถือว่าเป็นการผิดมารยาทหมายความ

มีข้อน่าสังเกตข้อบังคับว่าด้วยมารยาทฯ ของเก่าก้านด้วยว่า กว่าข้อ บังคับปัจจุบัน ของเก่าก้านจากห้ามการกล่าวความหรือทำเอกสารเท็จ หรือใช้กลอุบายลง ศาลให้หลงแล้ว ยังรวมไปถึงเข้าพนักงานบังคับคดีด้วย เพราะถือว่าเข้าพนักงานบังคับคดี เป็นเจ้าพนักงานของศาล มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิของคุ้มครองในระหว่างการพิจารณา เพื่อบังคับ คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล มาตรา 1 (14) ของเก่าจึงห้ามประพฤติเช่นว่านี้คือเข้าพนักงาน บังคับคดีด้วย

ข้อ 8 “สมรู้เป็นใจโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อกำหนดหลักฐานเท็จ หรือเสี่ยงสอนพยานให้เบิกความเท็จ หรือโดยปกปิดซ่อนนำสำรับพยานหลักฐาน ได้” ซึ่งควรนำมาบันทึกต่อศาลหรือสัญญาจะให้สิบนนแก่เจ้าพนักงาน หรือสมรู้เป็นใจในการให้สิบนนแก่เจ้าพนักงาน”

ข้อนี้หมายความว่าเป็นหนทางความต้องรักษาระบัณฑิตธรรม ไม่ใช่สอนถูกความให้เบิกความเท็จ ด้วยย่าง เช่น เสี่ยงสอนจำเลยซึ่งรับสารภาพตัวยความสมัครใจแล้วให้กลับค่าโดยโยนความผิดไปให้พนักงานสอบสวนเป็นเท็จว่ารับสารภาพ เพราะถูกพนักงานสอบสวนหลอกลวง ถูกซ้อมให้รับสารภาพ ฯลฯ ดังนี้ ถือว่าผิดมารยาท หรือปกปิดซ่อนนำ สำรับพยานหลักฐานได้ ซึ่งควรจะนำมาบันทึกต่อศาล เช่นนี้ทำไม่ได้ จะไปสัญญาให้สิบนนแก่เจ้าพนักงานหรือสมรู้ เป็นใจกับเจ้าพนักงานก็ไม่ได้ดูกัน รวมความว่าหนทางความต้องเป็นผู้มีเกียรติไปติดสิบนนโครงต่อโครงไม่ได้

หมวด 3 มารยาทต่อตัวความ (มี 7 ข้อ)

ข้อ 9 “กระทำการใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกันในกรณีอันหมายมิได้”

ข้อนี้เป็นเรื่องบุคคลเข้าเป็นความพ้องร้องกัน พุดง่ายๆ ว่าเรื่องที่เข้าไม่พ้องกันก็ไปบุคคลให้เข้าฟ้อง หรือเรื่องไม่มีบุคคลไปบุคคลให้ฟ้องร้องกันจะโดยเพื่อคนจะได้ประโยชน์จาก การว่าความหรืออื่นใดก็แล้วแต่ ดังนี้ ถือว่าผิดมารยาทหมายความ อาชีพหมายความเป็น วิชาชีพที่สุจริต มีเกียรติ ผู้สุจริตและมีเกียรติพึงหาภินอย่างสะอาด โปร่งใส straightforward มีเชิงประกายดีให้ร้า ทำให้ร้า ภารกิจของคนเราไม่มีเกียรติ ข้อนี้บังคับว่าตัวยมารยาทหมายความข้อนี้จึงเป็นคุณธรรมอันดีคัญของหนทางที่ดีที่สุดและถือปฏิบัติโดยแท้

ข้อ 10 “ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ เพื่อชูใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รู้ว่าต่าง หรือแก้ต่าง

- (1) หลอกลวงให้เข้าหลงว่าคดีนั้นจะชนะ เมื่อตนรู้สึกแก้ใจว่าจะแพ้
- (2) อวดอ้างว่าตนมีความรู้อิ่งกว่าหนทางหมายความอื่น

(3) อวดอ้างว่าเกี่ยวเป็นสมัครพาร์คหัวกู้จัดตุ้นเคยกับผู้ใด อันกระทำให้เข้าหลงว่าตนสามารถจะทำให้เข้าได้รับผลเป็นพิเศษนอกจากว่าความ หรือหลอกลวงว่าจะชักนำชูใจให้ผู้นั้นช่วยเหลือคดีในทางใดๆ ได้ หรือแอบอ้างซึ่ง ว่าถ้าไม่ให้ตนว่าคดีนั้นแล้วจะหนทางให้ผู้นั้นกระทำให้คดีของเขามีผลแพ้

ข้อนี้เป็นมรรยาทอันสำคัญยิ่งของทนายความ ก่อว่าวิธีจะใช้อุบາຍอย่างไร อย่างหนึ่งดังที่กล่าวไว้ในข้อ 10 โดยมีมูลเหตุซึ่งจึงเพื่อให้ผู้มีarrant คิดมอบคดีให้ตนว่า ต่างหรือแก้ต่าง ว่าต่างก็คือเป็นโจทก์ แก้ต่างก็คือเป็นจำเลย ทั้งนี้โดยการหลอกลวงให้เข้าหลงเชื่อว่าคดีนั้นจะชนะ ทั้งๆ ที่คนรู้อยู่แล้วว่าจะแพ้ เช่น คดีขาดอาชญากรรมแล้ว คดีนี้ มิได้มีการไต่ยังสิทธิทางแพ่ง หรือไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีอาชญา ไม่มีอำนาจฟ้องคดีแพ่งหรือคดีอาชญา แต่ทนายไปหลอกลวงเข้าให้มอบคดีให้ ดังที่เคยคิดมากันมาแล้วว่าทนายความ เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ คนมีเกียรติไม่สมควรหากินด้วยการหลอกลวง หรือหากินด้วยการ อวดอ้างว่าตนมีความรู้ยิ่งกว่าทนายความอื่น เป็นการยกคน笨笨หาน ไม่ว่าอาชีพใดคนยกคน ขึ้นผู้อื่นยอมเป็นที่รังเกียจแก่ว่างการนั้นๆ ทนายที่ติ่งปองประพฤติดนสมิ่อนนักบัวที่ตีนักบัว ที่ติ่งปองครัวดิ่งในศีล “ไม่อวดอ้างสรรพคุณคนเอง” “ไม่กระทำสิ่งที่มิใช่กิจของสังฆหรือนักบัว มิฉะนั้นสังคมตีเดียนฉันได้ ทนายความต้องระมัดระวังมรรยาทของตนฉันนั้น ทั้งจะไปไม่ โ้อวดว่าตนนิทสัมภัณฑ์พิพากษาเป็นพิเศษ ถ้าให้ตนหากดีมีหัวหนาแน่ๆ หรืออวดอ้างว่า ตนนิทสัมภัณฑ์พิพากษาเป็นเพื่อนร่วมรุ่น มีบุญคุณต่อภัณฑ์ก่อน หากมอบหมายให้ตนแก้คดี ตนสามารถซักจุ่งให้ผู้นั้นช่วยเหลือทางคดีได้ หรือว่าถ้าไม่ให้ตนเป็นทนายให้จะใช้อิทธิพล บีบให้แพ้คดี ฯลฯ เหล่านี้ เป็นต้น การประพฤติท่านองนี้ล้วนเป็นเรื่องผิดมรรยาททนายความ คุณกัน

ข้อ 11 “เปิดเผยความลับของลูกความที่ได้รับในหน้าที่ของทนายความ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือโดยอ้ำนาจศาล”

ตาม ป.ว.พ.ง มาตรา 92 (2) และวรรคสอง เอกสารหรือข้อความที่เป็น ความลับใดๆ ซึ่งทนายความได้รับมอบหมายหรือมอบเอกสารจากลูกความในฐานะที่ตนเป็นทนาย ทนายความชอบที่จะปฏิเสธไม่ยอมเปิดความหรือนำพยานหลักฐานนั้นๆ มาแสดงได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเข้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้เปิดเผยได้ ดังนั้น ถ้า ทนายความเปิดเผยความลับของลูกความตามที่ทนายผู้นั้นรู้มาในหน้าที่ของทนายความ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากลูกความของตน หรือพนักงานเข้าหน้าที่ผู้มีอำนาจให้เปิดเผย หรือ ศาลมั่ว ถือว่าเป็นการผิดมรรยาททนายความ

ข้อ 12 “กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ อันอาจทำให้ เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ”

(1) จงใจขาดนัดหรือทอดทิ้งคดี

(2) จงใจลงเว้นหน้าที่ ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งสูญความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้สูญความทราบ"

ข้อนี้หมายความว่าทนายความซึ่งถูกลงรับว่าต่างหรือแก้ต่างจากสูญความแล้วได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังที่กล่าวไว้ในข้อนี้แล้วการกระทำนั้นอาจทำให้สูญความเสื่อมเสียประโยชน์ก็ถือเป็นความผิดมารยาททนายความ มีข้อที่ควรสังเกตค่าว่า "อาจ" แสดงว่าการกระทำนั้นแค่อาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของสูญความก็อยู่ในความหมายนี้ แล้วไม่จำเป็นต้องให้เกิดเสื่อมเสียสำเร็จ ข้อความใน (1) เช่นใจจ่าย เมื่อทนายความผู้ได้รับว่าความไว้แล้วได้ขาดนัดโดยจะใจหรือไม่เอาใจเลื่อนอดทั้งคดีของสูญความ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้ศาลพิพากษาให้แพ็คดีอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของสูญความ ถือว่าผิดมารยาททนายความ ด้วยอย่างหน่วยนิจฉัยคดีมารยาททนายความ เช่น

คำสั่งสภานายกพิเศษฯ ที่ 5/2535

ทนายผู้สูญภัยล่าวหาไม่ยืนค่าว่าจะขอให้ศาลมีคำสั่งว่าจ้างเลขานุคืนค่าให้การเป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งจ้างเลขานุคืนค่า

คำสั่งสภานายกพิเศษฯ ที่ 15/2537

ทนายผู้สูญภัยล่าวหาถือว่าบัญชีระบุพยานตามหน้าที่ เหตุกันเป็นการจะใจลงเว้นการกระทำที่พึงกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความแล้ว จะอ้างความหลงลืมมาเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ ถือว่าเป็นการทั้งคดี

คำสั่งสภานายกพิเศษฯ ที่ 18/2537

เมื่อทนายผู้สูญภัยล่าวหารับเป็นทนายของผู้ภักดีล่าวและได้ยื่นใบแต่งทนายเข้าไปในส้านวนแล้ว แม้จะมีประเตินเรื่องยังไม่ได้ชาระค่าจ้างว่าความ หรือเรื่องอื่นทราบโดยศักดิ์ยังไม่มีค่าใช้จ่ายให้ตอกอนตัวจากการเป็นทนาย แม้จะมีการนออกเดิกการเป็นทนายความแล้วก็ยังต้องจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อปกปักษ์รักษาประโยชน์ของสูญความไว้ตามป.พ.พ. มาตรา 825 ไม่ใช่เห็นแก่ความศรัทธาเป็นสำคัญ ข้อที่อ้างว่าเสียเงินทนายทำในค่าว่าจะขอตอนทนายหาย จึงไม่ได้ยื่นต่อศาล แม้จะเป็นความจริงก็ไม่ทำให้การกระทำของทนายผู้สูญภัยล่าวหาไม่เป็นความผิด การกระทำของทนายความเป็นเหตุให้ผู้ภักดีล่าวไม่มีโอกาสพยักตัวในศาลและแพ็คดีในที่สุด จึงเป็นการจะใจทั้งคดี อันทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของสูญความ

คำสั่งสภานายกพิเศษฯ ที่ 1/2540

ทนายผู้ถูกกล่าวหารับเงินค่าจ้างดำเนินคดีกับลูกหนี้โดยมีหนังสือห่วงถามไป แต่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตาม ผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการฟ้องคดี เป็นการกระทำให้เสื่อมเสียประโภชันของลูกความโดยการเข้าจะประเว้นหน้าที่ๆ ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความตน

คำสั่งสภานายกพิเศษฯ ที่ 4/2540

ทนายผู้ถูกกล่าวหาไม่นำสั่งสำเนาอุทธรณ์ในเวลาที่ศาลกำหนด เป็นเหตุให้ศาลมีสั่งจำหน่ายคดี เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียประโภชันของลูกความโดยการจะประเว้นหน้าที่ๆ ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความตน

คำสั่งสภานายกพิเศษฯ ที่ 8/2540

ทนายผู้ถูกกล่าวหาถอนฟ้องทุกนิติ โดยไม่มีหลักประกันอันสมควร เป็นการดำเนินการ ไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่ทนายพึงปฏิบัติเพื่อประโภชันแห่งลูกความ

สำหรับ (2) มีดัวอย่างเช่นลูกความฟ้องร้องมาว่าได้จ้างทนายฟ้องเรียกเงินจากลูกหนี้จำนวน 2 แสนบาท แต่ทนายไม่ยอมความกับลูกหนี้เพียง 2 หมื่นบาท โดยไม่ปรึกษาหารือกับตัวความก่อน ดังนี้ก็ถือว่าจะประเว้นหน้าที่ที่ควรจะกระทำ จริงอยู่ท่านายอาจทำโดยสุจริต ถึงอย่างไรก็ต้องปรึกษาขอกลุกความเสียก่อน เนื่องจากจะได้เงิน 2 แสนบาท ในยอดความเอาแค่ 2 หมื่นบาท ตัวความย้อมไม่พอใจ ข้าร้ายอาจจะมองว่าทนายมีอะไรลูกติกกับฝ่ายตรงกันข้ามที่เป็นไปได้ จึงเกิดการฟ้องร้องเป็นคดีเกี่ยวกับมรรยาททนายความ ขึ้นมา บางรายเป็นเรื่องพูดกันในรั้วเรื่อง ลูกความเป็นคนแก่ หูไม่ดีอยู่ได้ยิน เวลามาหาทนายก็บอกว่าイヤຍอยমเข้า 2 หมื่นนะ แต่พยายามความเสรีบออกว่าイヤຍตกลง 2 แสนนี เรื่องอย่างนี้ก็เคยมี พิจารณาแล้วได้ความว่าイヤຍหลง สติเลอะเดือนไปเอง ดังนี้ ต้องยกเรื่องราวไป เป็นดัน

ดัวอย่าง “การปิดบังไม่แจ้งให้ตัวความทราบ” เช่น ทนายความแนะนำให้ลูกความของตนซื้อสิทธิในสัญญาจะซื้อขายที่ดินพร้อมบ้านจากเจ้าของโครงการหมู่บ้านจัดสรรโดยทนายรู้ดีว่าเจ้าของโครงการนั้นถูกคดีพิพาทให้ล้มละลาย เพราะเดนเองเคยเป็นทนายในคดีล้มละลายนั้น ทนายผู้นั้นเป็นผู้ร่างหนังสือสัญญาจะซื้อขายสิทธิ์ดังกล่าวแต่ปิดบังเรื่องผู้จะขายเป็นบุคคลล้มละลาย หวังให้สัญญาจะซื้อขายล่าเรื่องจะได้ค่านายหน้าเป็นความผิดมรรยาทฯ ตามข้อนี้ดัวอย่างแนวโน้มจัดัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น

คำสั่งสภานายกที่ 3/2540

สัญญาจ้างว่าความเป็นสัญญาที่ผู้ว่าจ้างประسังจะได้รับความสำเร็จจากงานโดยอาศัยความสามารถของผู้อุทกค่าท่านเป็นสำคัญ แต่ผู้อุทกค่าท่านกลับมอบหมายให้หน่วยในสานักงานไปดำเนินการแทนจนเป็นผลเสียหายแก่ผู้ว่าจ้างโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้าง เป็นการทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกค้าและปิดบังข้อความจริงที่ควรบอกให้ลูกค้าทราบ

ข้อ 13 “ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายหนึ่ง แล้วภายหลังไปรับเป็นทนายหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นปรบากษอยู่ในการนัดเดียวกัน”

ข้อนี้พูดง่ายๆ ว่าเหตุยืนเรื่องสองแคม หรือเด่นสองต่อ คือรับเป็นทนายฝ่ายหนึ่ง รู้สืบสืบหน้างานของตัวความหมดแล้ว เสร็จแล้วกลับไปรับเป็นทนายให้อีกฝ่ายหนึ่ง ดังนี้ ถือว่าผิดมารยาท ดูจกัน เมื่อรู้เรื่องของฝ่ายใดแล้วโดยมารยาทจะไปรับเป็นทนายให้อีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นปรบากษไม่ได้ พึงสังเกตด้วยว่าการจะถือเป็นความผิดตามข้อนี้ต้องเป็นกรณีต้องรู้มา “โดยหน้าที่” ถ้ารู้มาโดยไม่ใช่หน้าที่ไม่เข้าข้อนี้ เช่น ขับรถชนต่อไปกระเพอญ “ไปเห็นรถชนต่อคู่กรณีชักกัน เห็นเหตุการณ์ต่อหน้าว่าฝ่ายใดผิด ฝ่ายใดถูก หรือไปเห็นเข้าใจว่าทั้งสองคนต่อหน้าต่อตาขณะนั้นประช้ำทาง อย่างนี้ถือว่ารู้เหม่อนกัน แต่มิใช่รู้โดยหน้าที่ทนาย หากฝ่ายใดมาจ้างให้ว่าค่างหรือแก้ค่าง ย่อมรับเป็นทนายได้ไม่ผิดมารยาท ถ้ากรณีเป็นเรื่องตรงๆ อย่างนี้ไม่มีปัญหา ที่เป็นปัญหาให้นำติดก็คือ รู้แต่ไม่เห็นจึงจะถือว่า “รู้โดยหน้าที่” ตามความหมายของข้อ 13 นี้ เช่น มีคนมาปรึกษาคดีโดยนำพยานหลักฐานต่างๆ มาให้ทนายคุ้ดด้วย ทนายตรวจสอบแล้วเห็นและเข้าใจเอกสารแล้วเรียกค่าจ้างว่าความจ้างนั้น ฝ่ายที่มาปรึกษาเห็นว่าเรียกค่าจ้างสูงเกินไปไม่ตกลงจ้างให้ว่าคดี ภัยหลังทนายคนนี้ไปรับเป็นทนายแก้ค่างให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมาจ้างให้เป็นทนายแก้คดีให้ ดังนี้ จะถือว่าทนายผู้นี้นรู้โดยหน้าที่ตามความหมายของข้อนี้บันทึกนี้หรือยัง และจะถือเป็นการผิดมารยาทหรือไม่

ปัญหาที่นองนี้เคยปรากฏแนววินิจฉัยของศาลฎีกาซึ่งยกเว้นข้อใช้ข้อบังคับว่าด้วยมารยาททนายความตาม พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2477 มาตรา 12 ข้อ 4 ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญว่า “เมื่อทนายความคนใดมีผิดโทษสถานอันเป็นความประพฤตินอกมารยาทแห่งทนายความผู้นี้มืออาชีพอยู่ในสต๊ะลูริค” ซึ่งในแนววินิจฉัยตั้งกล่าวถือว่าผิด

มรรยาทหมายความตาม พ.ร.บ.ดังกล่าว (ญ. 680/2489) แต่ปัจจุบันกฎหมายและข้อบังคับ เก่าถูกยกเลิกไปแล้ว แต่มีข้อบังคับฯ ปัจจุบันข้อ 18 ว่างไว้ว่า “ประกอบอาชีพ ดำเนินธุรกิจ หรือประกอบดิบดันอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความ” ถ้าเปรียบเทียบข้อห้ามเดิมข้างต้นกับข้อบังคับฯ ปัจจุบัน ผู้เขียนเห็นว่าต้องด้วยข้อ 18 ปัจจุบันด้วย เพราะเหตุว่าหมายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ เป็นส่วนหนึ่งของการบวนการยุติธรรม การประพฤติของทนายด้วยความมาเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม อันดี เป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความ ความประพฤติเช่นนี้สังคม รังเกียจ รับไม่ได้ จากข้อห้ามเดิมจริงเรื่องนี้ทำให้ได้ข้อเดือนสิบว่าถ้ารักจะเป็นทนายด้วยมีไหวพริบ สั่งวิชาการดีอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องมีความสามารถปัญญา รู้จักระมัดระวังด้วย ความรู้ดี ซื่อสัตย์ด้วยถือว่าใช้ได้ ความรู้ดีแค่ซื่อสัตย์ไม่ใช้ได้ อาจถูกหลอกดกหลุมพรางก็ได้ เช่น นายคนนี้ไม่ต้องการให้เราเป็นทนายให้ฝ่ายปรับปักษ์กับเขา ก็แกลงโดยท่าอุณาวยมาปรึกษา น้าพยานหลักฐานต่างๆ ที่ไม่เคยถูกกล่าวหาให้ดู จนเราไว้เรื่องแล้วก็ไม่จ้างเราเป็นทนาย อ้างคำจ้างแพงบ้าง อ้างโน่นอ้างนี่หาสาเหตุไม่จ้างให้เป็นทนายแต่ไปจ้างคนอื่น ถ้าเราหลงไปรับเป็นทนายฝ่ายตรงกันข้ามกับเขา อาจถูกกล่าวหาว่ามีความร้ายกาจความเสียเวลา แก้ปัญหาดูเอง เป็นดัน

ข้อ 14 “ได้รับเป็นทนายความแล้วภายหลังใช้อุณาวยด้วยประการใด ๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เพื่อจะให้ตนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลงสัญญาให้”

ข้อนี้ถ้าอ่านนัยหนึ่งว่าเริ่ดเงินถูกความนั้นเอง เช่น ทดลองค่าจ้างทนายไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด 1 ล้านบาท ตัวพยานไปได้ 1 ปาก ขอเพิ่มค่าทนายเป็น 2 ล้านบาท ถ้าไม่ให้ก็จะซักพยานให้เสียหายแก่คดีหรือว่าความให้แพ้คดี ถูกความกลัวเข้าใจด้วยจัยให้ เทียบไปคล้ายนักศึกษาไปตัดผมหรือตัดผมไม่ครึ่งศีรษะ ช่างตัดผมหรือช่างเสริมสวยหุ่น ทำแล้วเรียกค่าจ้างเพิ่ม เช่น อ้างประเพณีครุยจันต้องเพิ่มค่าแรง ถ้าไม่ได้ตามที่เรียกร้องจะ “ไม่ทำคือ แล้วขอเงินก่อนห้าต่ออย่างนี้” นักศึกษาอาจอยู่ในภาวะเจ้ายอมต้องจ่าย ถ้าว่า พอยาให้ใหม่ แนะนำคนโคนให้เข้าอย่างนี้ยอมไม่พอยา รับการกระทำเช่นนี้เมื่อได้ หลังจากช่างตัดผมหรือทำผมเสร็จคงจะมีการต่ออย หรือตอบเป็นค่าที่ป่วยแรมให้ด้วยความสะใจ ถูกความกีเซ่นกัน เสร็จคิดแล้วอาจจะแต่งการท้าร้าบให้ทนาย แล้วคนเองตกเป็นจำเลยคดี ต่อไป ตั้งนี้ หากทนายคนใดไปประพฤติปฏิบัติเช่น นอกจากจะมีความร้ายกาจความแล้ว ยังจะเข้าด้วย พึงระวัง

ข้อ 15 "กระทำการใดอันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือตระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือห่วงเห็นี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดย หน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้ว่านานเกินกว่าเหตุโดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความ เว้น แต่จะมีเหตุอันสมควร"

คำว่า "ฉ้อโกง" หรือ "ยักยอก" ตามความข้างต้นมีความหมายตาม ป.อาญา มาตรา 341 มาตรา 352 awan คำว่า "ตระบัดสิน" เป็นภาษาโบราณ พูดง่ายๆ ว่า โงเงินหรือทรัพย์สินของลูกความ ถือว่าผิดมารยาท นอกจากนี้ทนายครอบครองหรือห่วงเห็นี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ทนายได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้ว่านานเกินกว่าเหตุโดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความ ถือเป็นความผิดมารยาทหนาบความด้วย ด้วยย่าง เช่น ลูกหนี้ซื้อขายหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยข่ายผ่านนายของเจ้าหนี้ แทนที่ทนายจะนำสั่งเงินแก่เจ้าหนี้โดยไม่ซักซ้า กลับหน่วยห่วงเห็นี่ยวเงินที่ตนได้รับมานั้นจะโดยน่าไปใช้จ่ายหรือหาประโยชน์ก่อน เจ้าหนี้ซึ่งเป็นลูกความทาง法庭ก็หอบเลียงไม่จ่ายให้เป็นเวลากันนานเกินกว่าเหตุโดยลูกความไม่มีบันยอม ฯลฯ เป็นต้น เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควรซึ่งจะไม่ผิดมารยาท เช่น มีข้อหกลงให้ทนายหักเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหนายได้จนกว่าจะครบก่อน ที่เหตุอิงสั่งมอบแก่ลูกความ ทนายยอมนำเงินที่ได้รับมาหักเป็นค่าจ้างทนายก่อนได้ ดังนี้ เป็นต้น ด้วยย่าง แนววินิจฉัยคดีพิมารยาทฯ ข้อนี้ เช่น

คำสั่งศาลนายกพิเศษฯ ที่ 8/2540

ทนายได้รับเครื่องโทรศัพท์มือถือจากเจ้าเดยในคดีซึ่งมอบให้แก่ทนาย โจทก์เพื่อตัว催化ะหนี้โจทก์ ทนายฯ ได้นำมือถือไปใช้ส่วนตัว ไม่ยอมคืนให้ลูกความ เมื่อ ลูกความถามเรื่องนี้ก็อ้างว่าไม่ถือเป็นเจ้าไปซ่อน ทั้งที่ความจริงไม่เป็นทนายยังเชื่อถือ การกระทำของทนายความเป็นความผิดมารยาทข้อ 15

หมวด 4 มารยาทต่อทนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีอรรถดีและอื่นๆ (4 ข้อ)

ข้อ 16 "เมื่อ หรือกระทำการใดในลักษณะประมูลคดีที่มีทนายความอื่นว่า ต่าง แก้ต่างอยู่แล้วมาว่า หรือรับ หรือสัญญาว่าจะรับว่าต่าง แก้ต่างในคดีที่รู้ว่ามี ทนายความอื่นว่าอยู่แล้ว เว้นแต่

(1) ได้รับความยินยอมจากทนายความที่ว่าความอยู่ในเรื่องนั้นแล้ว
(2) มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าตัวความได้ก่อนทนายความคนก่อนจาก
การเป็นทนายความของเข้าแล้ว หรือ

(3) ทนายความผู้ว่าความในเรื่องนั้นปฏิเสธ หรือแสดงความไม่
สมัครใจที่จะว่าความในคดีนั้นต่อไปแล้ว"

ข้อนี้เป็นข้อบังคับมิให้ทนายความแบ่งความกันทำ แต่ไม่ห้ามที่จะทำร่วม
กันในคดีเดียวกันได้ ความข้อนี้เข้าใจง่ายอยู่แล้ว

ข้อ 17 "ประการโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใด ๆ ดังต่อไปนี้"

(1) อัตราค่าจ้างว่าความ หรือแจ้งว่าไม่เรียกร้องค่าจ้างว่าความ เว้น
แต่ประกาศโฆษณาของทนายความเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย
ซึ่งดำเนินการโดยสภากนายความเอง หรือโดยสถาบัน สมาคม องค์กรหรือส่วน
ราชการใดที่ เกี่ยวข้อง หรือ

(2) ชื่อ คุณวุฒิ ตำแหน่ง อื่นที่อยู่ หรือสำนักงาน อันเป็นไปในทาง
โ�อัวตเป็นเชิงชักชวนให้ ผู้มีอรรถคติมาหาเพื่อเป็นทนายความว่าต่างหรือแก้ต่างให้
เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิหรืออื่น ๆ ดังกล่าวตามสมควรโดยสุภาพ"

ข้อแรกนี้มุ่งหมายห้ามประกาศโฆษณาไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ หรือยอมให้ผู้อื่น
ประกาศโฆษณาเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างว่าความหรือว่าไม่เรียกร้องค่ารับว่าความโดยก็ตาม เช่น
โฆษณาว่าคดีที่เช็ครับว่าความคดีจะไม่เกิน 5,000 บาทให้ฟอนชาระสองเดือน คดีแพ้ไม่เอา
ค่าจ้างว่าความ ฯลฯ เป็นต้น การนี้เช่นนี้ทำไม่ได้ ถือว่าฝิดมารยาทนายความ แต่เมื่อยก
เช่นว่านี้ไม่ใช้กับกรณีประกาศโฆษณาเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางด้านกฎหมายซึ่ง
ดำเนินการโดยสภากนายความ หรือโดยสถาบัน สมาคม องค์กร หรือส่วนราชการ

ข้อตัดมากห้ามประกาศโฆษณาดังจะเป็นชื่อ คุณวุฒิ ที่อยู่ หรือสำนักงาน
ทนายความ การประกาศโฆษณาเช่นว่านี้จะโดยทำเองหรือให้บุคคลอื่นทำก็ไม่ได้ เช่น เช่า
เวลาสถานที่หรือห้องโฆษณา หรือข้างตอกมาขออกรายการแล้วแทรกโฆษณาเป็นผู้อุปถัมภ์
รายการ ดังนี้ ทำไม่ได้ ไม่เหมือนโฆษณาสินค้า เพราะถือว่าอาชีพทนายความมีเกียรติต้อง^ก
อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ไปประการซึ่งเสียงความเชื่อชาญในคดีต่างๆ ไม่ได้ ถ้าถูกความ
เดือดร้อนต้องมาเรื่องของความช่วยเหลือเอง ข้อสังเกตประกาศโฆษณาที่ไม่ว่าจะกระทำโดย
วิธีใดก็ตาม แม้เขียนบนกระดาษหน้าสำนักงานทนายความของตน บนนามบัตรในลักษณะ

ประการตัวเชี่ยวชาญในคดีประเภทนั้น ประทกนี้อันเป็นไปในทางโ้ออวดเป็นเชิงชักชวนผู้มีอำนาจคดีมาจ้างหรือใช้บริการให้เป็นหน่วยความให้ก็ต้องด้วยความหมายนี้ดูกัน แต่การที่หน่วยความแสดงเชื้อ ที่อยู่ มีขนาดพอสมควรโดยสุภาพไม่เข้าข้อนี้

ข้อ 18 “ประกอนอาชีพ ดำเนินธุรกิจ หรือประพฤติดนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อคดีล้มละลาย หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของหน่วยความ”

ข้อนี้กำหนดไว้ก็ว่างๆ หมายความว่าเรื่องอะไรก็ตามที่หน่วยประพฤติปฏิบัติไม่เว้าการประกอนอาชีพ การดำเนินธุรกิจทั้งหลายทั้งปวงจะต้องไม่ฝ่าฝืนต่อคดีล้มละลาย อันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของหน่วยความเป็นผิดมารยาททั้งสิ้น เหตุกันเป็นการบังคับให้หน่วยต้องด้วยอยู่ในการของคดีล้มละลาย อันดี คนมีคดี มีธรรม เสื่อกัน ว่าจะคิดจะทำอะไรไร้คิดและทำแต่สิ่งที่ต้อง ตัวอย่างแนววินิจฉัยคดีผิดมารยาทหน่วยความ เช่น

คำสั่งสภานายิกพิเศษฯ ที่ 1/2536

ผู้กล่าวหา (เจ้าหนี้) เป็นโจทก์ฟ้องถูกความของผู้ถูกกล่าวหา (ถูกความ ของหน่วย) และได้ นัดเจรจา กัน ผู้ถูกกล่าวหา (หน่วย) ไม่พอใจได้เดชะร่างกายผู้กล่าวหา เป็นการฝ่าฝืนต่อคดีล้มละลาย อันดีและเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของหน่วยความ

คำสั่งสภานายิกพิเศษฯ ที่ 5/2540

หน่วยความเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทซึ่งมีวัตถุประสงค์ประกอนกิจการ ทางด้านกฎหมาย ใช้วิธีทางธุรกิจบริหารงานทางวิชาชีพหน่วยความด้วยการจัดให้มีระบบ สมาชิก จัดให้มีฝ่ายการตลาดจัดหาสมาชิกรายปีและรายผลิตชีพ ทำแผนพัฒนาประชาฯ- ลักษณ์ของพระองค์เจ้ารัชพิฯ ถูกภายใต้ชื่อบริษัทและสำนักงานกฎหมาย เป็นการโฆษณาเพื่อ ประโยชน์ทางการค้ามากกว่ามุ่งบริการรับใช้ประชาชน จึงเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและ เกียรติคุณของหน่วยความตามข้อ 18

คำสั่งสภานายิกพิเศษฯ ที่ 7/2540

หน่วยความเรียกค่าหน่วยสูงถึง 50,000 บาท สำหรับการดำเนินการในชั้น บังคับคดีเพียงอย่างเดียว ทั้งๆ จำนวนหนึ่งตามค่าพิพากษาที่ถูกหนี้ตามค่าพิพากษาจะต้อง ชำระมีเพียง 110,235 บาท จึงเป็นการประกอนอาชีพที่มุ่งເเอกสารເเอกสารเปรียบประชาชนมาก กว่าการให้ความช่วยเหลือรับใช้ประชาชน ไม่ผิดกฎหมายศักดิ์แห่งวิชาชีพ เป็นการประพฤติ ตนอันเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของหน่วยความ

ข้อ 19 “อินยอมตกลง หรือให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้ค่านายหน้าหรือบ่าเห็นใจ ร่างวัลได้ ด้วยทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ แก่ผู้ที่หาดีความมาให้ หรือมีคนประจำสำนักงานดำเนินการจัดหาดีความมาให้ว่า โดยทนายความผู้นั้นคิดค่าส่วนลดของค่าจ้างให้ หรือให้เงินเดือน หรือผิบจำนวนหนึ่งจำนวนใด หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่ผู้หาดีความมาให้นั้น แม้บุคคลผู้หาดีความมาให้โดยลักษณะดังกล่าวจะเป็นเหมือนหรือสูกจ้างประจำสำนักงานของทนายความผู้นั้นก็ตาม”

ข้อนี้เป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ ทนายจะตกลงให้สิ่งใดๆ ตามข้อบังคับว่า ด้วยมารยาทด้วยความที่กล่าวไว้ข้างต้นแก่ผู้หาดีความมาให้ แม้ผู้หาดีความนั้นจะเป็นเพียง หรือสูกจ้างในสำนักงานทนายความนั้นก็ไม่ได้ สรุปว่าจะให้ค่านายหน้า ให้เบอร์เซ็นต์แก่คนนำคดีมาให้เราไม่ได้เป็นมิติมารยาทด้วยความที่มีสิ่งยังไม่ปรากฏคือยังไม่ดังจะ มีค่าที่คงต้องอาศัยเพื่อนผู้ ญาติพี่น้องนำมาหรือแนะนำ ครั้นจะตอบแทนแบบเงินค่าจ้าง ที่ได้มาให้เพื่อนหรือ ผู้แนะนำบ้างหรือพาไปถึงสักมือสมนาคุณตามธรรมเนียมหรือนิสัย คนไทย ข้อบังคับสภากฎหมายความว่าด้วยมารยาทนี้ก็ห้ามว่าทำไม่ได้ สรุปว่าห้าม “ไม่ได้” แต่ในความเป็นจริงแล้วเชื่อว่ามีโดยทางอ้อม ข้อนี้เข้าใจว่ามาจากธรรมเนียมอังกฤษ ผู้ใหญ่ เคยเล่าให้ฟังว่าเมื่องอังกฤษนั้นเสื้อครุยจะมีป้ายไว้ อังกฤษมีโซลิชิเตอร์ (Solicitor) และ บาร์สโตร์ (Barrister) โซลิชิเตอร์ตกลงเรื่องเงินได้ ห้าอย่างไรก็ได้ แต่บาร์สโตร์ทนายความ พูดเรื่องเงินไม่ได้ พวgnี้ต้องรับเงินจากพวgnโซลิชิเตอร์อีกต่อหนึ่ง ของเราก็เลยเอาแบบ อปยังจะตกลงให้ค่านายหน้า ให้เบอร์เซ็นต์ความแก่ผู้หาดีความนั้นไม่ได้ เพราะถือว่า อาชีพ ทนายความนั้นมีเกียรติ เพราะมีเกียรติมากนั้นเองทำให้ห้าอย่างนั้นไม่ได้ จะโฆษณา ประกาศตนเองก็ไม่ได้ เป็นมิติต้องให้สูกความมาหาเอง เมื่อตกรางวัลคนนำคดีมาให้ไม่ได้ อาชีพทนายความไม่มีเงินเดือนประจำ บ้านต้องเช่า ข้าวต้องซื้อ ครอบครัวต้องกินต้องใช้ แต่รายได้ขัดสนต้องอยู่อย่างมีเกียรติ หลายปีเข้าบ้างท่านแบกเกียรติหรือทนายความสำนัก กินในสภาพมีเกียรติไม่ไหว เมื่อเกียรติยกบันรัตตัวแน่นขึ้น ก็จำเป็นต้องหันไปประกอบอาชีพ อื่น สะทั้งอาชีพทนายความให้เป็นอดีตไป จึงนับว่าคนที่ประกอบอาชีพทนายความโดยไม่ ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์นี้ถือส่วนเป็นหลักเป็นฐานตลอดชีวิตเป็นผู้มีความอุดหนาเป็นเลิศ น่า สรรเสริญแท้

หมวด 5 มรรยาทในการแต่งกาย (มี 1 ข้อ)

ข้อ 20 “ในเวลาว่าความ หน้ายความจะต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

(1) หน้ายความชาย นต่องตามแบบสากลนิยม เป็นชุดสีขาว หรือสีอื่นที่ไม่ฉูดฉาด เชื้อขาว ผ้ามุกคอสีดำหรือสีอื่นที่สุภาพไม่ฉูดฉาดแบบเง่อนกลาส หรือแต่งเสื้อชุดไทยแบบแขนสั้นหรือแขนยาวสีสุภาพไม่มีลายคล้ายแทนเสื้อชุดสากลก็ได้ รองเท้าหุ้มส้น สีขาวน้ำตาลหรือดำ ถุงเท้าสีคล้ายคลึงกันรองเท้า

(2) หน้ายความหญิงแต่งแบบสากลนิยม กระโปรงและเสื้อสุภาพไม่ฉูดฉาด รองเท้าหุ้มส้น

(3) หน้ายความที่มีลิขิตตั้งเครื่องแบบราชการ จะแต่งเครื่องแบบราชการก็ได้

(4) ในขณะว่าความ หน้ายความที่มีลิขิตสามเสื้อครุยเหตุบังคับต้องสวมเสื้อครุยหนั่นด้วย”

ข้อนี้ความหมายเข้าใจง่ายอยู่แล้ว

หมวด 6 มรรยาทในการปฏิบัติตามคำสั่งตามกฎหมาย

และข้อบังคับ (มี 1 ข้อ)

ข้อ 21 “หน้ายความจะต้องปฏิบัติดอนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภานายความ คณะกรรมการสภานายความและคณะกรรมการมรรยาทหน้ายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับ หรือข้อกำหนดที่บุคคลหรือคณะกรรมการบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมีไว้แล้วแต่ กรณีตามอำนาจหน้าที่ซึ่งมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

ข้อนี้เป็นข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรรยาทหน้ายความ พ.ศ. 2529 ข้อสุดท้ายซึ่งกำหนดให้หน้ายความต้องปฏิบัติดอนอย่างเคร่งครัดต่อคำสั่งบุคคลเหล่านี้ คือ คำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภานายความ ซึ่งหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามประราชบัญญัตินี้ (มาตรา 10) คณะกรรมการสภานายความและคณะกรรมการมรรยาทหน้ายความตลอดจนคณะกรรมการบุคคลดังกล่าวในข้อ 21 “ได้สั่งหรือมีไว้แล้วแต่ กรณีตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งมีกฎหมายหรือระเบียบรองรับ ทั้งนี้จุดมุงหมายเพื่อความเป็น

จะเป็น ส่วนเรียนร้อย การกำกับ การควบคุมดูแลของสภากาหนดความเพื่อรักษามาตรฐาน
แห่งวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

การกล่าวหาในคดีผิดมารยาทหมายความ

ผู้มีลักษณะล่าวาท้ายประพฤติผิดมารยาทหมายความ “ได้แก่

(1) บุคคลที่ได้รับความเสียหาย หรือหมายความกล่าวว่าท้ายความประพฤติ
ผิดมารยาทหมายความ (มาตรา 64) หรือ

(2) ศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนแจ้งต่อคณะกรรมการมารยาทฯ
หรือเมื่อปรากฏแก่คณะกรรมการมารยาทหมายความว่ามีพฤติการณ์อันสมควรให้มีการ
สอบสวนมารยาทหมาย (มาตรา 65)

การกล่าวหาต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการมารยาทหมายความภายใน
1 ปี นับแต่วันที่ผู้มีลักษณะล่าวาท้ายเรื่องการประพฤติผิดมารยาทหมายความ และเมื่อรู้ด้วยผู้
ประพฤติผิดแต่ต้องไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันประพฤติผิดมารยาทหมายความ

การพิจารณาคดีมารยาทหมายความความกฎหมายปัจจุบันดำเนินการในรูปแบบ
คณะกรรมการมารยาทหมายความ (มาตรา 66) คณะกรรมการมารยาทหมายความนี้จะต้อง
ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการและกรรมการมารยาทหมายความอีก
ไม่น้อยกว่า 7 คน ตามที่คณะกรรมการสภากาหนดความกำหนด (มาตรา 54)

คุณสมบัติของกรรมการมารยาทหมายความ

คณะกรรมการสภากาหนดความเป็นผู้แต่งตั้งกรรมการมารยาทหมายความจาก
บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นทนายความมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่า 10 ปี

2) ไม่เคยถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมารยาทหมายความ หรือถูกจำนำข้อออก
จากทะเบียนทนายความ

การแต่งตั้งจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของสภากาหนดพิเศษ (มาตรา 55)

วิธีพิจารณาคดีมารยาทหมายความ

เมื่อประธานกรรมการมารยาทหมายความได้รับคำกล่าวหา หรือได้รับแจ้งจากศาล
พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน หรือเมื่อปรากฏแก่คณะกรรมการมารยาท

หมายความว่ามีพฤติการณ์อันสมควรให้มีการสอบสวนมารยาทนายความถูกต้อง คณะกรรมการมารยาทนายความต้องแต่งตั้งหมายความไม่น้อยกว่า 3 คน เป็นคณะกรรมการสอบสวนท้าการสอบสวน เพื่อการนี้คณะกรรมการการสอบสวนมีอำนาจเรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำและมีหนังสือแจ้งให้บุคคลใดๆ ส่งหรือจัดการส่งเอกสารหรือวัสดุเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนได้ ตัวคณะกรรมการการสอบสวนเรียกบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือแจ้งให้บุคคลใดๆ ส่งหรือจัดการส่งเอกสารหรือวัสดุเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน บุคคลเหล่านี้ไม่ปฏิบัติตามโดยประකจากเหตุอันสมควร พ.ร.บ.นายความ พ.ศ. 2528 มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 83 คือ ระหว่างไทยเข้าคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อคณะกรรมการการสอบสวนท้าการสอบสวนเสร็จจะดำเนินการเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการมารยาทนายความเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป (มาตรา 65 วรรคสอง, มาตรา 66) แต่ในมาตรา 66 นี้เองก็ให้คณะกรรมการมารยาทนายความมีอำนาจสั่งจ้างหัวหน้าคดี สั่งยกคำกล่าวหาหรือสั่งลงโทษ หรือดำเนินการกับทนายความที่ถูกกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 52 (ไทยผิดมารยาทนายความมี 3 สถาน คือ (1) ภาคทัณฑ์ (2) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกิน 3 ปี หรือ (3) ลบชื่อออกจากทะเบียนฯ)

ในการนี้ที่คณะกรรมการมารยาทนายความมีคำสั่งตามมาตรา 66 ให้ประธานกรรมการมารยาทนายความสั่งสำนวนคดีมารยาทนายความนั้นไปยังนายกสภาทนายความภายใน 30 วัน นับแต่วันมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการสภากฎหมายความท้าการพิจารณาและจะสั่งยืน แก้ หรือยกับคำสั่งของคณะกรรมการมารยาทนายความรวมทั้งสั่งลงโทษหรือดำเนินการกับทนายความที่ถูกกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 52 ตามที่เห็นสมควรได้ และก่อนที่จะมีคำสั่งดังกล่าว คณะกรรมการสภากฎหมายความอาจสั่งให้คณะกรรมการมารยาทนายความทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ (มาตรา 67)

เมื่อนายกสภากฎหมายความได้รับสำนวนคดีมารยาทนายความความควรคุ้นหูแล้ว หากคณะกรรมการสภากฎหมายความมีได้วินิจฉัยและแจ้งคำวินิจฉัยมายังประธานกรรมการมารยาทนายความภายใน 60 วัน นับแต่วันได้รับสำนวนให้ถือว่าคณะกรรมการสภากฎหมายความมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของคณะกรรมการมารยาทนายความ เว้นแต่กรณีที่มีการสอบสวนเพิ่มเติม ระยะเวลา 60 วัน ให้นับตั้งแต่วันที่ได้รับสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติม

ค่าสั่งของคณะกรรมการสภากาทนายความที่ยื่นตามให้เจ้าหน้าที่คดี หรือยกค่ากส่าวาหาความวาระคนนี้ หรือวาระสองให้เป็นที่สุด (มาตรา 67 วรรคท้าย)

การลงโทษลับซื้อจากทะเบียนทนายความ

ทนายความอาจถูกลงบัญชีจากการลงโทษลับซื้อจากทะเบียนทนายความได้ เมื่อทนายความต้องรับโทษจำคุกตามค่าพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดที่ไม่ใช่ค่ารถชนต้นที่อ่านค่าพิพากษาถึงที่สุดนั้นมีหนังสือแจ้งการต้องโทษจำคุกของทนายความผู้นั้นให้ประธานกรรมการสภากาทนายความทราบ

เมื่อได้รับหนังสือแจ้งความวาระคนนี้แล้ว ให้ประธานกรรมการมรรยาททนายความเสนอเรื่องให้คณะกรรมการมรรยาททนายความตั้งสอบซื้อทนายความผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความ ก็ได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดของทนายความผู้นั้นจากทะเบียนทนายความก็ได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดของทนายความผู้นั้น "ไม่เป็นการกระทำที่ชั่วร้าย" "ไม่เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าทนายความผู้นั้นไม่เน่าไม่วายใจในความซื่อสัตย์สุจริตและ "ไม่เป็นการกระทำที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ"

ค่าสั่งไม่ลบซื้อทนายความผู้กระทำการผิดออกจากทะเบียนทนายความตามวาระสอง ต้องมีค่าแนนเดียงเห็นชอบไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดของคณะกรรมการมรรยาททนายความ

ค่าสั่งลบซื้อหรือไม่ลบซื้อทนายความออกจากทะเบียนทนายความตามวาระสอง ให้ประธานกรรมการมรรยาททนายความแจ้งต่อนายสภากาทนายความภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีค่าสั่งและให้คณะกรรมการสภากาทนายความทำการพิจารณาและจะสั่งยืน หรือกลับค่าสั่งของคณะกรรมการมรรยาททนายความก็ได้ (มาตรา 69)

ทนายความซึ่งถูกสั่งลงโทษ หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 52 อาจถูกธรรมนักสั่งตั้งกล่าวต่อสภากาทนายกพิเศษได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับแจ้งค่าสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้สภากาทนายกพิเศษทำการพิจารณาและมีค่าสั่งและให้นำบทบัญญัติในมาตรา 67 วรรคหนึ่ง และวาระสองมาใช้บังคับแก่การพิจารณาและมีค่าสั่งของสภากาทนายกพิเศษโดยอนุโถม ค่าสั่งของสภากาทนายกพิเศษให้เป็นที่สุด

เมื่อมีค่าสั่งอันถึงที่สุดลงโทษทนายความที่ประพฤติมรรยาททนายความ นายทะเบียนทนายความจะจัดแจ้งค่าสั่งนี้ไว้ในทะเบียนทนายความ และแจ้งค่าสั่งให้ทนายความผู้ถูกกล่าวหาและผู้ก่อการทราบ

ในกรณีค่าสั่งข้างต้นเป็นค่าสั่งห้ามทำการเป็นพนักงาน หรือค่าสั่งลบชื่อออกจากทะเบียนพนักงาน นายนะเบียนพนักงานความต้องแจ้งค่าสั่งนั้นให้ศาลทั่วราชอาณาจักรและเนติบันพิธยสภากหารด้วย (มาตรา 70)

ผลของการถูกลบชื่อ

บุคคลที่ถูกลบชื่อออกจากทะเบียนพนักงานจะขาดทะเบียนและรับใบอนุญาตอีกไม่ได้ เว้นแต่เวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันถูกลบชื่อ (มาตรา 71)

ตอนที่ 5 การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (LEGAL AID)

ความเห็นด้วย

พ.ร.บ.พนักงาน พ.ศ. 2528 นอกจากจะมีบทบัญญัติกองทุนสวัสดิการพนักงานเพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนแก่สมาชิกของสภากาแฟพนักงาน กล่าวคือบรรดาพนักงานด้วยกันเองตลอดจนทายาทของพนักงานที่ถึงแก่ความตายซึ่งได้รับความเดือดร้อนมีสิทธิไปขอรับการสงเคราะห์จากเงินกองทุนดังกล่าวแล้ว ใน พ.ร.บ. ดังกล่าวยังมีบทบัญญัติให้มีการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายไว้ในหมวด 9 ตั้งแต่มาตรา 78 - 81 ด้วย

กรรมการและวาระดำเนินการ

ในส่วนการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ร.บ. พนักงานฉบับนี้กำหนดวาระสำคัญให้มีคณะกรรมการเกี่ยวกับเรื่องนี้ประกอบด้วยนายก อุปนายก เลขาธิการและบุคคลอื่นๆ อีก ไม่เกิน 8 คนที่คณะกรรมการสภากาแฟพนักงานแต่งตั้งจากผู้ที่เป็นพนักงานความแม้ล่วงกันไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีกฎหมายกำหนดให้นายกสภากาแฟพนักงานเป็นประธานกรรมการ อุปนายกเป็นรองประธานกรรมการและเลขาธิการเป็นเลขานุการ (มาตรา 74) กรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายที่คณะกรรมการสภากาแฟพนักงานแต่งตั้งมีวาระการดำเนินการตามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำเนินสำหรับไม่เกินกว่าสองวาระติดตอกันไม่ได้

ถ้าดำเนินการแล้วไม่ได้ผล กฎหมายให้มีการดำเนินการแต่งตั้งชื่อใหม่เพื่อการอยู่ในที่ดินของกรรมการฯ เหลือไม่ถึง 90 วัน คณะกรรมการสภากาณฑ์ฯ จะไม่ดำเนินการแต่งตั้งชื่อใหม่ก็ได้ และการแต่งตั้งกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายจะสมบูรณ์โดยเมื่อได้รับความเห็นชอบของสภากาณฑ์ฯ (มาตรฐาน 75 ให้นำมาตรา 58 และมาตรา 60 มาอนุโลมใช้ด้วย ให้ถูกต้องตามมาตรา 58 มาตรา 60 ประกอบด้วยจะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น)

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการฯ

คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) ให้การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตามมาตรา 79

มาตรฐานนี้กำหนดการช่วยเหลือไว้ดังนี้

- 1.1) การให้คำปรึกษาหารือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย
- 1.2) การร่างนิติกรรมตัญญานิ
- 1.3) การจัดทำหนาทายความว่าด้วยแก้ไข

ในด้านการช่วยเหลือจัดทำหนาทายความว่าด้วยแก้ไข พ.ร.บ. ดังกล่าวให้อำนาจคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายจะจัดให้มีทนายความประจำเพื่อท่านหน้าที่ช่วยเหลือดังกล่าวก็ได้ โดยได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดในข้อบังคับ

2) เก็บรักษาและจ่ายเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตามมาตรา 77

มาตรฐานนี้กำหนดให้มีกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ประกอบด้วย

2.1) เงินที่สภากาณฑ์ฯ จัดสรรให้เป็นประจำปีเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินรายได้ของสภากาณฑ์ฯ ตามมาตรา 9 (1) ของปีที่ล่วงมา ซึ่งหมายความว่า สภากาณฑ์ฯ ต้องจัดสรรเงินที่ได้จากค่าจดทะเบียนนักกฎหมาย ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียม ไม่น้อยกว่า 10% ให้กองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายเป็นรายปีทุกปี ห้ามเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในงานช่วยเหลือ ประชาชนทางกฎหมาย

- 2.2) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- 2.3) ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ และ
- 2.4) ดอกผลของ (2.1) (2.2) และ (2.3)

3) หน้าที่อื่นๆ ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

อำนาจหน้าที่ตามทั่วไปนี้เป็นอำนาจหน้าที่จากที่กำหนดไว้ข้างต้นซึ่งสุดแต่ข้อบังคับจะกำหนดไว้ เช่น จัดทำงบประมาณรายจ่ายต่อคณะกรรมการสภากาหนายความเพื่อจัดสรรงบของทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย เก็บรักษาเงินที่สภากาหนายความจัดสรรให้ ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคและออกผลิต่างๆ จัดทำงบดุล จัดให้มีกำหนดความอาสาไปประจำตามสถานีสำรวจเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายแก่ประชาชนที่มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่สำรวจ ฯลฯ เป็นต้น (ดูรายละเอียดข้อบังคับสภากาหนายความว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย พ.ศ. 2529 ในภาคผนวก)

หลักเกณฑ์การช่วยเหลือ

ประชาชนผู้มีลักษณะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติไว้ในมาตรา 78 มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ต้องเป็นผู้ยากไร้ และ
- 2) ไม่ได้รับความเป็นธรรม

ปกติของคนทั่วไปแล้วมักจะอาศัยช่องว่างความได้เปรียบในด้านต่างๆ เอาประโยชน์จากคนที่ต้องกว่าคน แต่เมื่อมีองค์กรหรือสถาบันหรือแม้แต่หน่วยงานเอกชนก็ตาม ที่ต้องมีจิตเมตตาสังสาร ยืนมือออกช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ยากไร้และไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม ไม่ว่าในด้านกฎหมายหรือด้านอื่นๆ จึงนับว่าเป็นเรื่องที่ได้เสียสละ ควรค่าแห่งการยกย่องสรรเสริญอย่างยิ่ง ผู้เขียนเข้าใจว่าการที่ผู้ร่วงได้กำหนดเรื่องเหล่านี้ไว้เป็นกฎหมายก็เพื่อรามของเห็นสภาพปัญหาและความเป็นจริงในสังคมที่ไม่อ่อนน้อมถูกด้วยปลดปล่อยตามยถากรรม ไม่ได้ในสังคมปัจจุบันเราไม่อาจปฏิเสธความจริงที่ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้กฎหมาย แต่กฎหมายได้บัญญัติในสาระสำคัญว่าทุกคนต้องรู้กฎหมาย ผู้ใดจะยกເเอกสาร ไม่รู้กฎหมายมาเป็นเหตุหรือข้อแก้ตัวให้พ้นผิดไม่ได้ โดยสภาพแห่งความเป็นจริงคงต้องยอมรับกันว่าผู้ซึ่งมีได้ศึกษากฎหมายย่อมขาดความรอบรู้ในกฎหมายโดยเฉพาะผู้ที่ยังคงมักดกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบในสังคม เมื่อคนเหล่านี้มีปัญหาทางกฎหมายเกิดขึ้น ความยากให้เป็นอุปสรรคที่จะเข้าถึงผู้มีวิชาชีพทางกฎหมายช่วยเหลือขั้นปัจจุบันปัญหาของตน เป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก จึงเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ